

ganz Partie, vu ville Säiten. Mee mir hunn eng Verfassung a mäi Punkt ass just, datt mer déi solle respektéieren.

Ech hunn net e Verglach gemaach tëschent dem 100,7 an deene Senderen, déi mer verbueden hunn. Ech sinn derfir ageetratt, datt mer eis Verfassung respektéieren, d'Informationsfräiheet vum Bierger, an net higin a Medie verbidden. Dat ass dat, wat ech gesot hunn, Här Premierminister, an näischt anescht!

M. Xavier Bettel, Ministre des Communications et des Médias | Très bien!

Dann, fir Iech just matzedeele, well ech hei ganz vill Propositionen och gemaach kritt hunn, wat een alles misst änneren: Ech wëll just drun erënneren, de Radio ass jo 1991 kreéiert ginn, 1993 ass en op Antenn gaangen. De Radio ass et och ënner anere Ministere ginn. Ech si frou, dass elo jiddweree bei mir entdeckt, dass Saache musse geännert ginn! Ech si frou, dass mer hei mam Service och Saache wëlle verbesseren. Mee et si vill Saachen, déi hätt een och scho virdru kënne maachen! Ech wëll dat just eng Kéier hei gesot hunn.

(Interruption par Mme Octavie Modert)

An och aner ... Madamm Modert, nees?

(Hilarité)

Mme Octavie Modert (CSV) | Dir mengt zu där Zäit, wéi Är Parteikollegin de Radio do wollt ofschafen?

M. Xavier Bettel, Ministre des Communications et des Médias | Ech weess et net. Mee haut si jo ganz vill Punkte komm, déi een hätt kënne änneren.

Mme Octavie Modert (CSV) | Mengt Der dat net? Dat wonnert mech awer, datt Der dat net wësst.

M. Xavier Bettel, Ministre des Communications et des Médias | Ech fannen, wann ee selwer fir d'Medien zoustänneg gewiescht wär, hätt ech mer e bëssen Diskretioun vun Iech erwaart. Mee bon.

(Interruption par Mme Octavie Modert)

De Fait ass, Här President, fir mech, wat wichtig ass, dass mer ... An de Rôle vum Radio ass en immens groussen. An dowéinsten erlaabt mer just ... An net, dass elo den Här Kartheiser mech nees falsch versteet: De Radio, wann deen Desinformation mécht a Propaganda mécht, huet e risege Pouvoir. Ech war virun e puer Wochen am Ruanda. Am Ruanda sinn an dräi Méint eng Millioun Leit ëmbruecht ginn. An do ass e Radio, Radio Mille Collines, esou wéi een dee genannt huet, deen huet eng riseg Roll do gehat, fir d'Leit ee vis-à-vis vun deem aneren opzehetzen. Dowéinsten soll een de Pouvoir vum Radio net ënnerschätzen.

Ech sinn elo wäit siche gaangen, fir Iech awer iwwert de Pouvoir vum Radio ..., mee et ass einfach, fir dass jiddweree sech däreer bewosst ass. An dofir ass och en effentlech-rechtliche Radio wichtig.

An hei, wat mer gemaach hunn – well, jo, ech soen, et sinn elo iwwer 30 Joer, wou et dee Radio gëtt –, dass de Conseil d'administration geännert gëtt, fannen ech gutt! De Staat huet virdrun d'Leit alleguerge genannt. Ech hunn net gewaart, bis deen Text och kënnt, fir dem Radio selwer ze soen: „Wien hätt Der gär?“ Dat heescht, mir hunn net gewaart, fir dat doten ze kréien. Dass e Programme pluriannuel mam Budget och decidéiert ginn ass, deen eeben och dem Här Siweck, deen haut Direkter vun deem Radio ass, Previsibilitéit gëtt vis-à-vis vu sengen Ekippen, ass och ganz wichtig. An ech si frou, dass mer déi Effort en hei zesumme fäerdegbruecht hunn.

Ech hunn hei och konkret Froe gestallt kritt: Déi „Circulaire Bettel“, et kënnt elo eréischt, et ass jo a Kraaft,

an no sechs Méint wëlle mer och e Bilan zéien. Dat ass dat, wat wichtig ass, an och d'Transparenzgesetz si mer amgaang, nach weider ze analyséieren. An ech wäert dann och do an d'Kommissioun kommen, soubal mer weiderkommen.

A fir mech ass wichtig, dass mer och dee Rot – d'Madamm Adehm huet eis gefrot –, och dee Conseil do vun den Auditeuren, dee jo och soll kommen, fir eis ass et wichtig ... Also dat si Leit, déi sech dann och wäerte mellen. Dat heescht, et si Leit, déi jo och de Radio lauschteren. Mir kënne do net d'ILReS froen, fir dass se eis en Echantillon vun der Populatioun ginn, wou se eis soen: „Wat haalt Dir vum Programm vun 100,7?“ – „Ech hunn nach ni gelauschart.“ Dat heescht, do sollt och wierklech mam Radio zesumme gekuckt ginn, wéi mer do och deen Echantillon kënne fannen.

Mee fir mech ass virun allem wichtig, dass mer hei politesch an net poleemesch ginn. Dee Radio ass do. Dee Radio ass wichtig. D'Informatioun ass wichtig. Déi Ekip, déi do schafft, brauch och déi néideg Moyenen, fir kënne ze schaffen. Mir hu weider investéiert, och haut an nei Technologien, dass een och iwwert den Internet a weltwäit kann den 100,7 lauschteren.

Fir mech huet e seng Plaz verdéngt an ech wäert ni e Radio oder eng Zeitung dorunner moossen, vu wivill Leit se gelies oder e gelauschart gëtt. Dat wier e politesche System, deen ech net gären hätt, wa just e Succès commercial dat ausmécht, wat fir de Public dierf gemaach ginn. Dat net!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Premier-a Medieminister Xavier Bettel. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen dann zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7749. Den Text steet am Document parlementaire 7749¹⁷.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7749 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Da maache mer elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi 7749 ass mat 55 Jo-Stëmmen, kenger Nee-Stëmm a 4 Abstentiounen ugeholl.

Résultat définitif après redressement : le projet de loi 7749 est adopté par 56 voix pour et 4 abstentions.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par Mme Diane Adehm), Claude Wiseler et Michel Wolter (par M. Paul Galles) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch (par Mme Cécile Hemmen) et M. Carlo Weber (par M. Yves Cruchten) ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Djuna Bernard), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Josée Lorsché),

M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass esou decidéiert.

8. 7877 – Projet de loi portant modification :

1° de la loi électorale modifiée du 18 février 2003 ;

2° de la loi modifiée du 27 juillet 1991 sur les médias électroniques

Mir kommen elo zum Projet de loi 7877, enger Ofännerung vum Walgesetz. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vun deem Projet de loi, den honorabelen Här Guy Arendt. Här Arendt, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

M. Guy Arendt (DP), rapporteur | Merci, Här President. Kolleginnen a Kollegen, Här Minister, den Text zu den Ännerunge beim Walgesetz, iwwert dee mer haut ofstëmmen, ass den 2. September 2021 vum Premierminister deposéiert ginn a gouf den 10. September an d'Institutionskommissioun iwwerwisen. Zu deem Text sinn och eng ganz Rei Avisen erakomm, d'Datumen erspueren ech Iech, mee vun der Staatsbeamtekummer, dem Conseil national pour étrangers, der CNPD, dem Syvicol.

De 7. Dezember sinn eng Partie Amendementen vun der Regierung deposéiert ginn. Du kouw den Avis vun der ALIA, der Autorité luxembourgeoise indépendante de l'audiovisuel. An d'Assemblée consultative vun der ALIA huet sech och duerno zu dem Projet de loi geäussert. De Staatsrot huet säin éischten Avis den 22. Mäerz 2022 erageschéckt.

Nodeems d'Amendementen vum 7. Dezember an der Kommissioun presentéiert an adoptéiert goufen, koumen nach eemol Avisen vum Syvicol a vum Staatsrot eran. De Rapport ass schlussendlech den 1. Juli dëst Joer an der Kommissioun ugeholl ginn.

Mir hunn nom 1. Juli nach en Avis vun der CNPD erakritt, an deem dës Institutioun begréisst, dass aus dateschutzrechtliche Grënn d'Remise vun enger Kopie vun de Wielerlëschten am Gesetz gestrach ginn ass. Ech kommen nach eng Kéier dorobber zrëck.

Ech wëlt just am Virfeld kloerstellen, dass, wann ech hei vu „Wale“ schwätzen, et bei deem Text ganz kloer, an et ass schonn e puermol de Mëtteg ugeschwat ginn, ëm d'Gemengewale geet an net ëm d'Chamberwale. Dëst just eleng als Präzisioun, well ech während menger Ried och op déi Kuerzform wäert zrëckgräifen.

Wat sinn elo d'Hauptpunkte vun deem Projet de loi? Dat ass emol d'Ophiewen, éischters, vun der Residenzklause fir net lëtzebuergesch Matbierger bei de Gemengewalen, zweetens d'Upassung vun eenzelnen Delaien, fir de Leit eng nach besser Méiglechkeet ze bidden, sech fir d'Wale aschreiwen ze kënne, an drëtters d'Kontroll duerch d'ALIA bei de Walcampagnen, dass d'Prinzipien an d'Reegele vun all Partei a Gruppement och agehale ginn.

Ech géif elo op vereenzelt Ännerungen an den Artikelen agoen. Am Artikel 1 ginn d'Konditiounen fir Netlëtzeburger festgeluecht, souwuel fir Leit aus EU-Memberstaaten wéi och fir Persounen aus Drëttstaaten. Déi sougenannt Residenzklausel vu fënnf Joer fällt ewech. Ufanks war ugeduecht, dass eng Persoun sollt „regelméisseg“ zu Lëtzebuerg wunnen, also e „séjour régulier“ hunn. De Staatsrot huet awer dorop higewisen, dass dës Terminologie net prezis genuch wier. D'Léisung, dass ee géif no engem Titre de séjour froen, ass vun der Institutiounskommissioun och net bäibehale ginn, well EU-Member-Matbierger dëst Dokument net brauchen, Leit aus Drëttlänner awer schonn.

Den Artikel ass leschten Enns esou zrëckbehalte ginn, dass eng Differenz tëschent Bierger aus EU-Memberstaaten an aus Drëttstaaten gemaach gëtt. En Titre de séjour ass nëmme néideg bei Bierger aus Drëttstaaten.

De Renvoi op d'Residenzklausel gëtt dann och op de jeeweilige Plazen aus dem amendéierten Text gestrach. Och d'Referenz op de Certificat, je cite: „documentant la durée de résidence“ vun engem Demandeur gëtt am Text gestrach an duerch d'Referenz op den Titre de séjour ersat.

Zum Artikel 1 sief gesot, dass de Staatsrot a sengem Avis dorop opmierksam gemaach huet, dass d'Ophiewe vun der Residenzklausel souwuel fir Persounen aus anere Memberlänner wéi och fir Persounen aus Drëttlänner eng méi grouss Ouverture wier, wéi se an der europäescher Direktiv 94/80 virgesi war. Duerch dës Ouverture géifen d'Gemengewale fir e groust potenziellt Elektorat opgemaach ginn.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech hat et ufangs gesot, et ginn och eng ganz Partie Delaie verlängert. Am Artikel 4 zum Beispill, vu, dass déi definitiv Clôture vun de Wielerlëschten op 44 Deeg virun de Wale fixéiert ass, gëtt den Delai, wéini d'Lëschten aus aneren EU-Memberstaaten geschéckt solle ginn, och vun 62 op 42 Deeg virun de Wale verlängert.

Am Artikel 5 deelt sech an dräi: Éischtens, déi provisoersch Lëschte gi vum Schafferot vum 87. Dag op de 55. Dag virun de Wale verlängert. Doduerch verëckelt, zweetens, och d'Period vun der öffentlecher Asiicht an d'Lëschten no hannen. Bis ewell konnt dat tëschent dem 86. an dem 69. Dag geschéien. Dës Period rutscht elo no hannen an d'Lëschte kënnen elo vum 54. bis zum 47. Dag virun de Wale consultéiert ginn.

Doduerch verréckelen dann am Artikel 6 och dräi weider Delaien am Kontext vun de Reklamatiounen, an dat sinn: den Datum vum Depot vu Reklamatiounen, de leschten Dag, wou Reklamatiounen kënnen afichéiert ginn, an den Delai, bis wéini de Schafferot zu dëse Reklamatiounen Stellung muss huelen. Deen Dag réckelt elo vun 72 op 44 Deeg virun de Wale.

Zu dësem Punkt sief gesot, dass ufangs och ugeduecht war, et de Leit ze erméiglechen, sech an där Period eng Kopie vun der Wielerlëscht zoukommen ze loossen. Dës Dispositioun ass finalement ënnert anerem aus Dateschutzgrënn net bäibehale ginn. Ech hat et schonn erwänt: Dëst gouf och, wéi schonn agangs gesot, vun der CNPD begréisst.

Drëttens da gëtt d'Publikatioun vum Avis public zum Depot vun de Lëschte vum 86. op de 54. Dag no hanner geréckelt. Och den Delai fir Reklamatiounen bezüglech de Lëschte gëtt ugepasst. Amplaz bis zum 79. Dag huet een elo bis zum 47. Dag virun de Wale Zäit, eng Reklamatioun eranzerechen.

An den Artikelen 7 bis 14 ginn dann nach eng ganz Rëtsch weider Delaie verlängert. Wéinst der Zäit géif

ech net op all eenzelne Changement agoen, mee se nëmme kuerz ernimmen. De gesamten Detail fannt Dir, wéi gewinnt, am schrëftleche Rapport.

Allgemeng versteet sech awer, dass mat all Delai, dee verlängert gëtt, automatesch déi nofolgend Delaien och hu missen ugepasst ginn. An dësem Fall waren dat nach d'Delaie bei der definitiver Clôture vun de Wielerlëschten, bei der zousätzlecher Lëscht fir nei ageschriwwe Wieler, beim offiziellen Depot, fir de Public ze informéieren, bei der Informatioun, déi muss erausgoen un déi Leit, déi vun der provisoersch Lëscht gestrach goufen, a bei de Recours vum Verwaltungsgericht géint all Inscriptioun, Sträichen, bei der Recevabilitéit oder wann eng Persoun ausgelooos ginn ass.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, firwat all dës Delaie réckelen? Mee dat ass ganz einfach. Heimat hu Leit, déi nach net op de Wielerlëschten agedroe sinn, nach méi Zäit, dat op hirer Gemeng ze maachen an esou un de Wale deelzehuelen.

E weideren Delai, deen ännert, ass den Delai, bis wéini d'Verwaltungsgericht bei engem Recours muss statuieren. Bis ewell konnt d'Gericht dat bis zum 44. Dag virun de Wale maachen. Mat där neier Dispositioun huet d'Verwaltungsgericht elo zéng Deeg Zäit, fir eng Decisioun ze huelen.

Mam Artikel 19 gëtt eng nei Dispositioun agefouert fir d'Fäll, wou e Gemengerot sech fréizäiteg opléist. Hei gëtt prezisiéiert, dass déi Conseillere, déi no der Dissolutioun gewielt ginn, d'Mandat vun deenen, déi si ersetzen, fäerdeg maachen.

Den Artikel 20 beschäftegt sech mam Artikel 192 vum Walgesetz a méi prezis mat der Eligibilitéit vu Persounen, fir sech als Kandidaten opsetzen ze loossen. Och hei fällt d'Residenzklausel vun de fënnf Joer ewech an eenzel Terminologien an Detailer am Bezuch op d'Dokumente, déi een als Netlëtzeburger muss kënnen virweisen, gi prezisiéiert. Allerdéngs muss ee beim passiven Walrecht nach ëmmer sechs Méint an der Gemeng wunnen.

Den Artikel 21 ännert d'Gesetz vum 27. Juli 1991 iwwert d'elektronesch Medien. Mat dësem Artikel ginn der ALIA hir Missiounen festgeluecht am Kader vun de Gemengen-, National- an Europawale. Déi Missiounen huet d'ALIA scho bei den Europawale vun 2017 duerchgefouert. D'ALIA ass deemno zoustänneg, fir sougenannte „principes directeurs“ auszeschaffe fir d'Produktioun, d'Programmation an d'Diffusioun vun de Walmessagë vun den eenzelne Parteien a Gruppen. Si soll d'Walcampagne encadréieren an derfir suergen, dass all Partei a Grupp gläich no bause representéiert ass. Do geet et zum Beispill ëm Emissiounen um Radio, Antennenzäit, Tables rondes, déi vun der ALIA encadréiert ginn, Debaten an esou weider, an dëst och an Zesummenaarbecht mat deene jeeweilige Partner a Parteien.

D'ALIA selwer hat sech zu dëser Dispositioun och geäussert a fonnt, déi géif hir net wäit genuch goen a si misst méi Mëttelen zur Verfügung gestallt kréien, fir hir Missiounen ze erfëllen. D'Staatsbeamtekummer huet an deem Kontext gesot, dass ee vereenzelt Punkten nach méi wäit hätt kënnen prezisiéieren, dass een awer och de Parteie sollt d'Chance gi sech ze wieren, wa si sech vun der ALIA oder duerch d'Principes directeurs géifen ongerecht behandelt oder benodelegt spieren.

Ech wëllt awer hei nach kuerz erwänen, dass mer an der Kommissioun eng Diskussioun haten iwwert de Projet de loi am Ganzen. D'CSV hat nämlech gefrot, dass de Projet de loi sollt an zwee opgedeelt ginn, an zwar en éischte Volet reng iwwert d'Walgesetz, hannernt deem si voll steet, an en zweeten iwwert de Volet

Mediegesetz, dee laut de Kolléeg misst separat behandelt ginn. Majoritär ass entscheet ginn, de Projet net ze splécken. An ech denken, d'CSV wäert herno nach dorobber zrëckkommen.

Fir all weider Detailer géif ech nach eemol op de schrëftleche Rapport verweisen. Ech soen all deene Mataarbechter, déi un dësem Gesetzesentwurf matgeschafft hunn, e grouse Merci, an Iech merci fir d'Nolauschteren. An ech ginn heimat den Accord vu menger Fraktioun zu dësem Text, obschonns, ech hunn elo virgegraff, d'Madamm Hartmann wäert herno den Accord definitiv ginn. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Här Rapporteur Guy Arendt.

Ech ginn d'Wuert direkt weider un den éischten ageschriwwene Riedner, den honorabelen Här Gilles Roth. Här Roth, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Gilles Roth (CSV) | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, d'CSV ass als Europäesch Vollekspartei selbstverständlech fir eng méi breet Integratioun vun den Netlëtzeburger hei zu Lëtzebuerg. A mir sinn dofir och fir e weidert Opmaache vum Gemengewalrecht fir Netlëtzeburger, an dat zielt wuel fir d'EU-Bierger, mee dat zielt och fir d'Leit aus den Drëttlänner.

Duerfir begrëisse mir och, de Guy Arendt huet et scho gesot, ausdrécklech dëse Gesetzesprojet, deen eigentlech um Niveau vun dem Walrecht zwou Ännerungen virgesäit. Dat ass engersäits d'Ofschafung vun der sougenannter Residenzklausel an zweetens d'Verlängerung vun dem Aschreiwungsdelai, fir iwwerhaupt kënnen als Netlëtzeburger bei de Gemengerotswale matzemaachen.

Ech wëllt ufänke mat der Ofschafung vun der sougenannter Residenzklausel. Dat ass eng gutt Saach, well se an der Praxis méi Participatioun wäert mat sech bréngen an op virum allem de Gemengen e méi realistesch Spigelbild gi vun der jeeweileger Gemengepopulatioun, déi da méi breet och bei de Gemengerotswale kann a soll ofstëmmen.

Wann een e bëssen zrëckkuckt, da gesäit een eigentlech, dass um Niveau vun dem Auslännerwalrecht bei de Gemengerotswale eng ganz Evolutioun komm ass, a mir hunn déi och als CSV, wëll ech soen, an der Regierung an och am Parlament ëmmer ausdrécklech mat begleet.

Den éischte Punkt gouf gemaach am sougenannten Traité vu Maastricht, deen och den deemolege Staatsa Finanzminister Jean-Claude Juncker mat verhandelt huet an deen eigentlech déi europäesch Citoyenneté zu Lëtzebuerg mat sech bruecht huet. 1999 war et fir d'éischt, dass Netlëtzeburger och konnte bei Gemengerotswale matmaachen. An a menger Heemechtsgemeng hate mer ee vun deene wéinegen, deen och d'Chance hat, fir an enger Proporzgemeng gewielt ze ginn als Netlëtzeburger.

Deen zweete Punkt koum dunn 2005. Et gouf eng weider Ouverture gemaach an d'Residenzdauer, déi virdu sechs Joer war, ass op fënnf erofgesat gi fir dat aktiiv an dat passiv Walrecht. An et konnten och deemools schonn niewent den EU-Bierger och Net-EU-Bierger matmaachen, net nëmme aktiv, mee och passiv. 2011 gouf et dunn déi weider Ouverture, wéi ech gesot hunn, fir och d'Net-EU-Bierger.

Bei deem ganze Gesetzesprojet, dee mer, wéi gesot, als CSV matstëmmen, gëtt et awer och eng Rei kritesch Stëmmen. An eng kuum vun der Staatsbeamtekummer an hirem Avis, déi eigentlech gemengt huet, d'Regierung hätt hei aus der Héft geschoss a si hätt

net mat alle Partie-prenanteën am Virfeld geschwat, well dat awer vun der Staatsbeamtekummer als e relativ sensibelen Dossier ugesi gouf a well si och domadder wéilte verhéieren (veuillez lire: a well doduerch awer och verhéiert gi wier), dass populistesche Stëmme de Wand aus de Seegele geholl hätten kënne ginn.

Déi zweet grouss Measure, dat ass d'Verlängerung vum Aschreiwungsdelaï. Dem Guy Arendt, dem Reporter, wëll ech villmools Merci soe fir säin detailléierte Bericht. Ech weess, dat ass eng dréchen an technesch Matière, déi awer grouss Implikatiounen huet. Dat ass fir eis eng wichteg Vereinfachung. An et ass, mengen ech, ëmmer och vum Syicol drop opmierksam gemaach ginn, dass dat fir déi Leit, déi déi Gemengewalcampagne sollen organiséieren, e richtige Stress ass, well do bëi deem geréngste Prozedurfeeler ... Mir hunn dat jo rezent gesinn an enger Gemeng, wat eng Majorzgemeng ass, wou munches schifgelaft ass. Also, déi 54 Deeg, dat gëtt richtig sportlech, virun allem och, wat dat alles ubelaangt, fir déi Wallëschen à jour ze setzen an och déi néideg Convocatiounen ze maachen. An ech hoffen, dass dat an de Gemengen dann och riicht wäert lafen.

Mee et ass eng praktesch Continuitéit vun deem, wat och am Virfeld scho gemaach ginn ass. An ech gesinn eise fréieren Inneminister, de Kollege Jean-Marie Halsdorf, deen 2011 bei enger gréisserer Reform vun dem Walgesetz och schonn den Delaï op deemools 87 Deeg erfogusat hat.

Här President, mir verstinn als CSV awer ënnert der lëtzebuergescher Identitéit och eis Sprooch. Déi soll een net exklusiv kucken, fir eis ass déi inklusiv, also net ausschléissend, mee aschléissend. Et ass en Deel vun eiser Identitéit, vun dem sougenannte „Mateen“. An et ass fir eis duerfir och kloer, an ech soen et nach eng Kéier, dass d'Langue usuelle, esou wéi et am Gemeengesetz vun 1985 steet an och virgeschriwwen ass, an Zukunft an eise Gemengen, och mat engem breeden Opmaache fir Netlëtzebuurger, muss Lëtzebuergesch sinn. Ech soen dat ganz kloer am Numm vun eiser Fraktioun. Dat ass keng diskriminéierend Ausso, mee dat ass eng inklusiv Ausso an dat ass eng Positioun, déi mer ëmmer vertrueden hunn. Jiddweree kann an der Gemeng, an der Urzell vun der Demokratie, matmaachen, mee e muss sech dann och un d'Spillregelen halen. An d'Sprooch, dat ass een Deel vun de Spillregelen, an dat ass fir eis och ganz kloer d'Lëtzebuergesch, also och als Invitatioun zur Integratioun.

An et soll kee mussen an der Gemeng, am Gemengerot – a scho guer net am Schäfferot – fäerten, fir duerfir Lëtzebuergesch ze schwätzen. Dat muss och esou kloer bleiwen an dat ass fir eis och en Deel vun enger gemeinsamer Zukunft an de Lëtzebuurger Gemengereit, wou, wéi gesot, kënne Lëtzebuurger an Netlëtzebuurger sinn. An d'Bedeutung ass och virun allem déi, dass d'Buergermeeschteren an d'Schäffen – dat sinn déi, déi all Dag mat de Leit ze dinn hunn – och kloer mussen Lëtzebuergesch kënne schwätzen.

Ech wëll awer och kloer soen, dass mir – an d'Diskussion war haut de Mëtteg jo schonn am Kontext vun der Verfassung ugeklungen – als CSV och kloer soen: Wa mer och fir eng Participatioun vun den Netlëtzebuurger bei de Gemengerotswale sinn, sou si mer dergéint, dass Netlëtzebuurger bei den Nationalwale mat wéile ginn. Wann ee bei eis an den Nationalwale fir d'Chamber mat wéile geet, da muss ee fir eis och d'Lëtzebuurger Nationalitéit hunn.

Ech wëll awer och ganz kloer nach eng Kéier drun erënneren, dass fir eis de Pendant dovunner war 2015, dass mer eng Proposition de loi, iwwert de Wee

vun dem Här Wiseler, erabruucht hunn, fir dass een den Zougang zur Lëtzebuurger Nationalitéit méi breet opgemaach huet, dass een dee vereinfacht huet ...

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Bradéiert!

M. Gilles Roth (CSV) | Här Kartheiser, mir hunn net d'Lëtzebuurger Nationalitéit „bradéiert“, mee mir hunn enger Realitéit Rechnung gedroen: dass vill Leit, déi zu Lëtzebuerg sinn, scho laang hei wunnen, scho laang hei liewen, bei eis an de Betriber schaffen, Expatten, déi op Lëtzebuerg kommen, wat eng Chance ass, Talenter, déi op Lëtzebuerg kommen, wat eng Chance ass fir Lëtzebuerg, fir e Lëtzebuerg mat ville Kulturen, fir e Lëtzebuerg mat villen Nationalitéiten, Här Kartheiser! A mir wëllen och engem gerechte Wonsch vun hinnen nokommen, nämlech deem, fir den Zougang zu der Lëtzebuurger Nationalitéit ze kréien, mat allen Efforten, déi si och bereet sinn ze maachen, notament fir d'Lëtzebuurger Sprooch. A jiddwereen huet jo iwwert déi lescht Deeg gesinn, dat op Facebook, op Internet, wivill Leit sech an d'Lëtzebuergesch-Coursen aschreien, à tel point, dass d'Gemengen emol net méi genuch Leit fannen, fir déi Lëtzebuergesch-Coursen ze halen. An dat ass fir eis en Element vun der Integratioun, Här Kartheiser. An dat ass eppes, wou sech d'CSV vun der ADR ënnerscheet.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Roth (CSV) | Mir gesinn d'Lëtzebuurger Sprooch, Här Kartheiser, als en Element vun der Integratioun an net als en Element vun der Exklusiv, wat ech ënnerschwellig an Ären Interventiounen héieren hunn.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Roth (CSV) | Dat ass also fir eis e pragmatessche Wee. An ech mengen, dee Wee, deen ass och ... Ech hunn héiere vun de Majoritéitsparteien, 2015 hate si eng aner Meenung, dat hu mir respektéiert. Mee si wëssen och, dass d'Lëtzebuurger, déi mat ofgestëmmt hunn, sech zu 80 % fir dee Wee, dee mir virgeschloen haten, ausgedréckt hunn. Do fällt kengem eng Zack aus der Kroun. Dat hält een zur Kenntnis. An ech mengen, dat ass och dee Wee, deen een och an Zukunft sollt weidergoen. Fir eis zielt: Walgergebnisse aus der Vergaangenheet, déi zielen och fir d'Zukunft. Et soll een dem Wilerwille Rechnung droen.

(Interruption)

Mécht een dat net, geet et eigentlech meeschtens schif.

(Interruption)

Här President ... Och bei de Gemengerotswalen. Jo!

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, loosst mech awer nach e kleng „legisteschen“ Exkurs maachen – esou hu se mer dat hei opgeschriwwen.

(Interruptions et hilarité)

Jo, „legisteschen“, jo, dat sinn déi fréier „Wort“-Journalisten, déi schreiwe „legisteschen Exkurs“. Ech gesinn dat méi einfach an ech ralliéiere mech do deem, wat de Guy Arendt gesot huet, an ech drécken dat dann op Lëtzebuergesch aus: Mir sinn eigentlech der Meenung, dass een net soll an engem Gesetz Äppel a Bieren zesumme verméschen. An hei ware mer dach e bëssen iwwerrascht, fir net ze soen erféiert, wéi op eemol d'Regierung komm ass an an e Walgesetz eng Dispositioun iwwer en Amendement ageschriwwen huet an och nach d'Kompetenze vun der ALIA, der sougenannter Autorité de contrôle vun de Medien, wollt mat dra reegelen. Mir sinn der Meenung, dass dat net an dat Gesetz hei drapast.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Roth (CSV) | Wann et e Budget wier, dann hätten de Conseil d'État gesot, dat wier e sougenannte „cavalier budgétaire“. Firwat? Dat gëtt jo ëmmer gesot, „cavalier budgétaire“. Wat heescht dat? Ma dass een de facto domadder eng Majoritéit an der Chamber bënnt, also seet: „Wann Der dat do, dee Budget, wëllt stëmme, da musst Der och alleguerten déi aner Dispositiounen matstëmme, och wann Der déi net esou gutt fannt!“

Mir sinn der Meenung, dass déi Dispositiounen iwwert d'ALIA net hei an dëst Gesetz passen. An dofir froe mer och – an ech hunn dat schrëftlech gemaach, och wann et op der Hand war, d'Chambersreglement gesäit dat esou vir –, dass mer iwwert den Artikel 4 (veuillez lire: iwwert d'Artikelen 21 an 22) e Vote séparé hunn.

D'Argumentatioun, firwat mer dëst Gesetz matstëmme, mee dass mer mam Artikel 4 (veuillez lire: mat den Artikelen 21 an 22) iwwert d'ALIA net d'accord sinn, do ass et eisen zweeten ageschriwwene Riedner, d'Madamm Diane Adehm als Vertrieederin vun der Mediekommissioun, déi dozou inhaltlech Stellung hält.

(M. Gilles Roth dépose la demande de vote séparé sur les articles 21 et 22 du projet de loi 7877.)

Nach eng Kéier ofschléissend: Mir si fir eng Participatioun vun den Netlëtzebuurger bei de Gemengerotswalen. Mir sinn och fir déi praktesch Vereinfachung, fir sech bis méi e spéiden Delaï kënnen an d'Wallëschen anzedoen. Et ass fir eis kloer, dass dat hei keng Inzidenz op d'Nationalwale huet, wou mir soen, dass dat exklusiv fir déi Leit ass, déi d'Lëtzebuurger Nationalitéit hunn. Mir gesinn och hei keng Gefor vun engem Aféiere vun dem Walrecht fir Netlëtzebuurger iwwert d'Hannerdier.

An den Text vun der ALIA, dozou hält d'Madamm Adehm inhaltlech Stellung. An ech soen zum Schluss dann nach eng Kéier formell dem Guy Arendt Merci fir säin exzellente schrëftlechen a mündlechen Rapport.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Roth. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Mme Carole Hartmann (DP) | Här President, Léif Kollegen a Kolleginnen, an der Diskussioun, ob Ausländer dierfe wéile goen, stinn dacks parteipolitesch Ideologien am Mëttelpunkt. Mir hunn dat, mengen ech, och haut de Mëtteg scho gemerkt. A grad a Länner mat engem héije Prozentsatz un auslännesche Bierger ass d'Fro, ënner wat fir enge Konditiounen eng Participatioun méiglech ass, dach eng, déi gäre polariséiert.

Dobäi kéint een de Sujet och ganz niichter betrueden. Hei zu Lëtzebuerg liewe mir an enger representativer Demokratie an de Prinzipp vun enger Demokratie ass deen, dass jiddere sech um Entscheidungsprozess dierf bedeelegen.

D'Kapitel Gemengewalen – a mir schwätzen hei an dëser Diskussioun iwwert d'Gemengewalen an net iwwert d'Nationalwale –, d'Kapitel Gemengewalen an der Broschür iwwert d'Ausstellung iwwert d'Walrecht zu Lëtzebuerg resuméiert et ganz gutt: „D'Gemeng ass dee politeschen Niveau mat der gréisster Proximitéit zu de Leit.“ An dat stëmmt och. Eng Persoun, eng Famill, déi sech an enger Gemeng umellt, ass ab dëser Umeldung en Deel vun allem, wat eng Gemeng ausmécht. Si ass konfrontéiert mat de Schoulen, de Maison-relais, mam Transport a Verkéier, mat der

Entwécklung vum Bauperimeter, mat de Veräiner, der Energieversuergung, de Poubellen, mam Waasser, bref, mat ganz ville Saachen.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

Alles dat betrëfft allegueren d'Bierger aus de Gemen- gen. An dofir gëtt jo am Prinzip jiddereen och un de Käschte bedeelegt.

Et ass awer och e Fait, dass eng 47 % vun de Bierger an eise Gemen- gen Netlëtzebuurger sinn. Dat ass bal d'Hallschent vun der Populatioun, déi zwar vun alle politeschen an administrativen Decisiounen be- traff ass, déi awer nëmme begrenzt politesch Rech- ter huet. Si kënnen sech zwar un de consultative Missiounen an Aarbechtsgruppen an de Gemenge bedeelegen, si kënnen awer net alleguerte matbe- stëmmen, wie si am Gemengerot vertrëtt.

Här President, wéi den Traité vu Maastricht opgesat ginn ass, huet Lëtzebuerg eng net onweesentlech Roll gespillt, besonnesch wat den Artikel 8b vun dësem Traité ugeet, deem d'Weiche vum aktiven a passiven Walrecht vun auslänneschen Residenten bei Gemen- gewale gestallt huet. Op där Basis kënnen säit 1999 och elo schonn eng Partie vun den Netlëtzebuurger ën- ner gewëssene Konditiounen an hire Gemenge wieselen.

Trotzdem läit d'Walbedeelegung vun den Netlëtze- buurger bei de Gemen- gewalen op engem niddregen Niveau. 2011 louch d'Participatioun bei ronn 17 %, 2017 ass se dunn op 22,8 % an d'Luucht gaangen. Dat si manner wéi een Drëttel vun den eligibelen Auslänner, déi sech bei de leschte Gemen- gewalen ageschriwwen hunn. En zweeten Deel vun dëser Leit war dee Moment guer net eligibel, well si ënnert d'Clause résidentielle vu fënnf Joer gefall sinn. Dat si ronn 75.000 Leit, déi bei de leschte Gemen- gewalen hir Stëmm och einfach net duerften ofginn.

Kolleeginnen a Kolleegen, uechtert d'Land gëtt et eng ganz Partie grouss auslännesch Communautéiten. D'lescht Joer goufe ronn 170 Nationalitéiten am Grand-Duché gezielt, dovunner maachen d'Portugisen zesumme mat de Fransousen, den Italiener, de Belsch an den Däitsche ronn 30,8 % vun den Netlëtzebuurger aus. Eleng an der Stad Lëtzebuerg si 70,6 % vun de Bierger Netlëtzebuurger. Duerno komme Stroosse mat 62,3 % an d'Fiels mat 58,3 %.

A genee hei läit d'Kromm an der Heck. An ech kommen nach eemol op den Ufank vu menger Ried zréck. Wa mer de Sujet ganz sober a rationell kucken, da kann et net sinn, dass jee no Gemen- gen Minoritéit mat iwwer eng Majoritéit decidéiert respektiv e groussen Deel vun der Bevëlkerung net un politescher Liewe participéiert. Eis Gemen- gepolitik an iwwerhaapt eis Gesellschaft liewen awer vun der gréisstméiglecher politescher Bedeelegung.

A genee op dësem Punkt setzt de Projet de loi, deem eise Kolleeg Guy Arendt eis exzellent presentéiert huet, un. Mat dësem Gesetz schafe mir elo op d'mannst d'Méiglechkeet, dass all d'Bierger an de Gemen- gen och eng politesch Stëmm kënnen hunn, dass se se direkt zum Ausdrock kënnen bréngen, dass si d'Recht hunn, fir d'Liewen an hire Gemenge matzestalten.

Et mag sinn, dass Netlëtzebuurger, déi an d'Land, an eng Gemen- ge zéien, sech am Ufank vläicht net esou gutt mat der lokaler Politik auskennen. Ma dat kann och engem Lëtzebuurger geschéien, deem an eng aner Gemen- ge plënnert oder, si mer éierlech, dee sech och vläicht net mat Gemen- gepolitik auserneeetzt. Fir eis auslännesch Matbierger liwwert deen Text eng wichteg Incitatioun, fir sech mam kommunalpolite- sche Liewen auserneezen a sech och beschte- falls dorunner ze bedeelegen.

Här President, eng Simplificatioun vum Walrecht ass och e wichtige Message un eis nei Matbierger. Mir soen hinnen heimat nach eemol, dass si hei wëll- komm sinn, dass si en Deel vun eiser Gesellschaft sinn, dass hir Stëmm eis wichtig ass an dass mir dës Stëmm och eescht huelen.

Dacks gëtt an dësem Kontext d'Fro gestallt, firwat verschidden Netlëtzebuurger méi retizent sinn, fir sech op d'Wierlerlëschten anzedroen. Do gëtt et zum Beispill Mënschen, déi aus antidemokrateschen, autoritäre Länner kommen, wou d'Demokratie an d'Mënscherechter mat Féiss getréppelt ginn, aus Staa- ten, wou eng Walcampagne just fir d'Galerie ass. Et ass eis Aufgab, fir deene Mënschen erëm d'Vertrauen an d'Politik an an de Fonctionnement vun engem Staat zréckzeginn. An dofir brauche mir all Participatioun, mir brauchen all Stëmm. All Stëmm, déi verluer geet, ass nämlech och e Verloscht fir eise System.

Als DP begrësse mir dohier, dass d'Clause de rési- dence vu fënnf Joer bei de Gemen- gewalen elo ewechfällt, an och, dass d'Delaen esou geännert ginn, dass och déi auslännesch Matbierger, déi bis ewell nach net agedroe sinn, d'Geleeënheet kréien, fir dat ze maachen. Dat ass ganz einfach eng Fro vu geson- dem Fairplay, fir esou ville Leit wéi méiglech eng Plaz an eiser Demokratie ze ginn.

Dofir wëll ech eis auslännesch Matbierger och wirk- lech encouragéieren, fir sech an hire Gemen- gen anzuschreien, fir bei de Gemen- gewale vum nächste Joer mat wieselen ze goen an hiren Iwwerzeegungen och eng Stëmm ze ginn. Mat der gréisstméiglecher Participatioun vun alle Bierger kënnen mir zesummen eis Gesellschaft virubréngen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An eis nächst Riednerin ass d'Madamm Cécile Hemmen. Madamm Hemmen, Dir hutt d'Wuert.

Mme Cécile Hemmen (LSAP) | Merci, Här President. Madamm Minister, léif Kolleeginnen, léif Kolleegen, virop e grouse Merci dem Guy Arendt, dem Rap- porter, fir dee ganz detailléierte mëndleche Rapport, fir säi gudde schrëftleche Rapport natierlech och. Dat erlaabt mer, fir net nach eng Kéier am Detail op déi vill Detailer anzegoe vum Gesetz, wat d'Delaen ube- laangt respektiv d'Residenzkläusel an esou weider. Et erlaabt mer virun allem, op d'Wichtigkeet anzegoe vun dësem Projet de loi. Et ass e Projet de loi, deem dat nationaalt Walgesetz op eng fundamental Aart a Weis wäert veränneren.

Grad bei dësem Gesetz hunn ech selwer méi wéi eemol dru geduecht, wéi ech a menger fréierer Buer- germeeschterfunktioun mat mengem Gemen- gerot viles drugesat hunn, fir eis sellegen net Lëtzebuurger Bierger an d'Aktivitéit vun eiser Gemen- ge anzubannen. Mee bei enger Famill mat Kanner – Kanner, déi dacks an d'Europaschoul gaange sinn, deemno ware se och net méi an der Gemen- geschoul a Kontakt mat hire gläichaltrege Spillkomeroden, respektiv an deem Fall waren d'Elteren och net méi an der Gemen- ge ënnerwee an hate keen Austausch mateneen –, wou de Bekanntekrees vun där Famill dacks och ausser- halb vun der Gemen- ge war, d'Sprooch déi Saach natier- lech och net méi einfach gemaach huet, do huet alles dat derzou gefouert, dass d'Participatioun un Aktivi- téiten an deemno och d'Gemen- gepolitik u sech fir dës Leit net attraktiv waren.

Fënnf Joer, wou ee sech iwwert d'Walen net konnt bedeelegen an deem, wat politesch an der Gemen- ge gestriift gëtt, dat war fir vill Leit eng ganz laang Zäit, wat mat sech bruecht huet, dass den Interessi einfach net do war, fir Uschloss ze sichen.

D'Gemen- gepolitik, ech hunn et gesot, huet kee richteg ugesprach, wann d'Servicer an der Gemen- ge gutt fonc- tionéiert hunn. Och hunn eis auslännesch Matbierger jo eigentlech keng Erfahrung mat engem obligato- resche Walsystem an och dat konnt ënner Ëmstänn Angscht maachen.

Nach rezent huet e franséische Matbierger mer er- klärt, dass hien ni dru geduecht hätt, fir sech anze- schreien a fir wieselen ze goen. D'Politik war fir hie ganz einfach vill ze vill wäit ewech. Mee spëtstens, wéi mer dunn awer zesummen e bëssen iwwer Konkreetes geschwat hunn, wéi zum Beispill d'Amenagement vun de Spillplazen an der Gemen- ge oder d'Gestaltung vun öffentlechen Plazen, d'Sécherheet a sengem Quartier oder awer d'Mobilitéit, spëtstens dunn ass de Frang gefall.

Dës klengt Beispill soll weisen, dass et hei, wéi esou dacks, bei der Kommunikatioun ufänkt. D'Wichtigkeet fir d'Matbestëmmung muss erkannt ginn an et ass ganz kloer un eis, fir mat eisen auslänneschen Matbier- ger den Dialog ze sichen an iwwert dee Wee de Mes- sage ze vermëttelen. Mee matbestëmmen, wann een eng aner Kultur huet, sproochlech Barriären huet, jo, eigentlech d'Finalitéit net richteg erkennt, dat ass net evident. Vill auslännesch Matbierger sinn awer zum Beispill an enger Gewerkschaft aktiv. An dat ka scho ganz hëllefreich sinn, well spëtstens hei gëtt ee ge- wuer, dass et nëmme dann eppes bréngt, wann ee sech och effektiv asetzt an net nëmme passiv dem Laf vum Gescheien nokuckt.

Une voix | Très bien!

Mme Cécile Hemmen (LSAP) | Iwwert d'Jore si wuel vill Ustengungen gemaach ginn iwwer multipel legis- tesch Upassungen. Dës hunn zwar d'Bedeelegung un de Gemen- gewale gesteigert, awer nach laang net op deem Niveau bruecht, wou ee kann unhuelen, dass de Bierger an all Gemen- ge bei den Decisiounen duerch den demokrateschen Prozess matgewierkt huet. Ob- wuel genee dat jo d'Zil ass: dass all lokal Decisioun déi Leit am meeschten interesséiert, déi op der Plaz liewen.

Déi Sensibilisatiouns- an och Informatiounscampa- gnen haten also net dee gewënschten Erfolleg, sou- dass et elo un der Zäit ass, verstärkt un dëser Schrauf ze dréien an an der Zukunft verstärkt op esou Campa- gnen ze setzen.

Ech wëlt op dëser Plaz en explizitte Merci soen, e Merci den Associatiounen an och den Initiativen, déi sech fir d'Integratioun an d'Citoyennetéit asetzen. Si setze sech net nëmme an, fir Informatioun ze ver- mëttelen. Si setze sech och an, fir Formatioun ze ginn. Well och dat ass eppes extreem Wichtiges. Et geet net duer, d'Leit ze incitéieren, fir wieselen ze goen. Si mussen och wëssen, wat dat bedeit, awéiwäit dass si sech do kënnen abréngen a wéi iwwerhaapt dee ganze politesche System bei eis fonctionéiert.

Une voix | Très bien!

Mme Cécile Hemmen (LSAP) | Mir dierfen net vergiessen, dass eis Matbierger, déi keng Lëtzebu- gesch Nationalitéit hunn, genau esou en Deel vun eiser Gesellschaft a vun eisem Liewen hei zu Lëtzebuerg si wéi mir, wéi all aner Bierger och. Datt si un de lokale Walen deelhuelen, ass eng Selbstverständlechkeet, well net nëmme solle si hir Verrieder op lokalem Ni- veau matbestëmmen, mee si solle sech och opsetze kënnen, fir esou d'Liewe matzestalten an eis poli- tesch Landschaft ze beräicheren.

D'Walgesetz an dëser Hisiicht ze änneren, war ee Punkt an och een Zil, wat am Koalitiounsaccord fest- gehale ginn ass, mir dierfen dat net vergiessen, a wat elo realiséiert gëtt.

Ech ginn am Numm vun der LSAP-Fraktioun mat Freed den Accord zu dësem wichtege Gesetz, well et ass wichteg – an eisen net Lëtzebuergesche Matmënschen läit eng Kraaft respektiv dee Wëllen –, fir hinne et esou einfach wéi méiglech ze maachen, fir bei deem wichtigste lokale Prozess matzewierken an hinne esou iwwer hir Stëmm Ausdrock ze ginn.

Participatioun an Integratioun sollen Ziler sinn, déi hei am Land ganz, ganz grouss geschriwwen ginn. Zesummen an nëmmen zesumme kënnen mir d'Lëtzebuerg vu muer op all Niveau an an all Schicht vun der Gesellschaft beräicheren, net nëmmen ekonomesch, mee och kulturell, sozial an tëschemënschlech.

Mir wäerten heimadder wegweisend sinn als Adoptivland fir eis auslännesch Matbierger, wegweisend fir déi Länner, déi keng Walflicht hunn, a méi nach wegweisend fir déi Länner, wou Demokratie nach e Friemwuert ass. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An eisen nächste Riedner ass den Här Charles Margue. Här Margue, Dir hutt d'Wuert.

M. Charles Margue (déi gréng) | Merci, Här Président. Léif Kolleeginnen a Kolleegen ...

Kënnen mer de Compteur op null stellen, wannechgelift?

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Ech kucken op meng Auer.

M. Charles Margue (déi gréng) | Ok. Ech brauch ëmmer eppes.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Här Margue, laut menger Auer hutt Der genee fënnf Minutten.

(Hilarité)

M. Charles Margue (déi gréng) | Elo kréien ech schonn erëm Drock. Ech hunn ni déi beschte Gefiller mat deem President hei. Ech vertraue menge Kolleegen do besser.

(Hilarité)

Virop e léiwe Merci un de Rapporteur Guy Arendt fir säi klore mëndlechen a schréftleche Rapport. Am Numm vun der grénger Fraktioun ginn ech och direkt eisen Accord, e ganz behäerzten a warmen Accord.

Haut ass e gudden Dag fir Lëtzebuerg. Haut ass e gudden a wichtege Dag fir d'Demokratie zu Lëtzebuerg. Ech hat elo hei stoe „virun e puer Minutten“, mee virun e puer Stonnen hu mer an der zukünftiger Verfassung eist Parlament an d'Demokratie op nationalem Niveau gestärkt. A mat dësem Gesetz stärke mer elo d'Demokratie op lokalem Niveau, an eise Gemengen.

Lëtzebuerg ass e Mosaik, ech hunn dat schonn e puermol hei gesot, ech hunn dës Beschreiwung benotzt an der Debatt iwwert d'Zesummeliwwen. E Mosaik ass e Bild, wat ee spontan als e Ganzt gesäit, wann ee fir d'éischt an e Raum erakënn, wou e Mosaik ass. Do gehéiert all Steen derzou, well soss kritt de Mosaik séier Flecken a Lächer an dat fält dann op an dann hu mer kee Ganzt méi.

Zu eiser Lëtzeburger Gesellschaft gehéiert jidder-een, deen hei wunnt, jidder-een, deen hei leeft, onofhängeg vu sengem Pass, onofhängeg vu senger Identitéitskaart. Déi Kolleeginnen a Kolleegen, déi haut de Mëtteg hir Zoustëmmung zu dësem Gesetz ginn, déi maachen haut e klore Schrëtt an eng méi inklusiv Gesellschaft. Méi inklusiv, well mer ophalen ze kucken, wéi e Pass dass de hues, well mer ophalen ze kucken, wou s de gebuer bass, fir ze entscheeden, ob s de dierfs oder net dierfs matbestëmmen, wien an

denger Gemeng déi nächst sechs Joer deng Interessen, Suergen a Wäerter an och déi vun denger Famill am Gemengerot an am Schännerot vertritt.

Dëst ass en daitleche politesche Schrëtt. Mir Gréng si frou, dass mer, sou wéi mer dat am Koalitiounsaccord ofgemaach haten, dës Reform haut kënnen ëmsetzen.

Mir sinn och besonnesch frou, dass mer haut net méi ënnerscheeden tëscht EU-Bierger a Mënsche vu soss aus der Welt, déi bei eis liewen, ob se oder ob se net dierfen um lokalen Niveau matbestëmmen. Ech sinn och frou, dass mer endlech ophalen ze larvéieren, ze luussen an dëser Problematik.

Am Gesetzesprojet hunn ech nogelies – an de Gilles Roth huet kloer higewisen op déi eenzel Perioden –, wéi vill, ech nennen et „Gefréckels“, mer un dëser Gesetzgebung gemaach hunn, mat fënnf Gesetzer zënter 1995, wou mer gekuckt hunn, wéi laang déi Residenzdauer soll sinn, wou mer fir d'éischt dat aktiivt Walrecht ginn hunn a spéider dat passivt, wou mer d'Aschreiwungsdelaie modifizéiert hunn, wou mer méi genee gekuckt hunn, wat dat dann elo eigentlech heescht, fënnf Joer hei an deem Land ze liewen. Well Dir musst wëssen, dass, wann ech meng Residenz zu Lëtzebuerg ënnerbrach hunn, den Zähler erëm bei null ugaangen ass, fir op déi fënnf Joer ze kommen. Dat war bis 2018 esou.

Net ze vergiessen och – oder léiwer dach –, dass mer dat lescht EU-Land sinn, dat bis haut eng Residenzklausel fir Auslänner bei de Gemengewalen uwennt; am Fong kee Grond, fir houfreg ze sinn. Mee gutt, léiwer spéit wéi ni. Mir setzen haut e politescht Zeechen. Jiddwereen, deen zu Lëtzebuerg wunnt, kann d'nächst Joer wéi goe bei de Gemengewalen, wann en dee Choix mécht a sech zurzäit aschreift. An e kann och selwer kandidéieren fir de Gemengerot.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | Mir ginn iwwert d'EU-Direktiv eraus a mir gi bewosst doriwwer eraus. Mir begrenzen eis net op d'EU-Bierger, och wann dat an einzelnen Avisen zu dësem Gesetz net appreciéiert gouf. Als Chamber, als Gesetzgeber setze mer och hei e weidere politeschen Akzent haut de Mëtteg a mir sinn domat op der selwechter Linn, op der selwechter Wellelängt wéi de Syvicol an den Nationalen Auslännerot.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | Et geet drëms, wéi schonns gesot, dass all Mënsch iwwer 18 Joer hei am Land kann a soll matbestëmmen, wien en op lokalem Niveau vertritt. D'Carole Hartmann huet schonn e weineg Ausföerunge gemaach statistescher Natur. Ech hunn der och e puer – dat konnt Der Iech jo denken! – opgeschriwwen an och Gréisstenuerdungen.

An de 70er-Jore war et ee Fënneftel Auslänner zu Lëtzebuerg, et war ee Véierel an den 80er-Joren, een Drëttel an den 90er-Joren, iwwer 40 % an den 2000er-Joren an elo si mer quasi bei der Hallschent. De Moment gëtt et keng Gemeng am Land, wou manner wéi 20 % auslännesch Matbierger wunnen. Ech mengen, et si souguer 25 %. Zu Déifferdeng an Hesper sinn et iwwer 50 %, zu Esch an zu Stroossen iwwer 60 % an hei an der Stad iwwer 70 %. Dës Zuele schwätze fir sech.

Sécher sinn haut scho vill vun dëse Matbierger mat dem auslännesche Pass berechtigt, fir hir Gemengeréit kënnen mat wielen ze goen, well si effektiv scho méi laang wéi fënnf Joer hei am Land liewen. Mee mir wëssen – dat ass och scho vun de Virriedner gesot ginn –, dass et knapps ee Fënneftel war, dee sech bei de leschte Gemengewalen ageschriwwen hat. Dat war eng Verduebelung zu där Kéier virdrun, mee

awer nach ëmmer nëmmen ee Fënneftel, 22,8 %. Dat nennen ech en Demokratiedefizit an dat nennen ech e fatzegen Demokratiedefizit! Dat ass ni ze verrieden, dat ass ni gutt an dat ass besonnesch an eisen haitegen ugespaanten Zäiten net gutt.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | Den Desinteressi un der Politik, aus wellechen Ursachen och ëmmer e kënnt, dierfe mir net einfach nokucken an dierfe mir net einfach esou hinhuelen, och wann d'Individualiséierung – op Franséisch schwätze mer vum Begrëff vun der „individuation“ – e Fakt a souguer e verstärkten Trend ass, och hei am Land. Mir mussen awer do dergéintsteieren, besonnesch an Zäiten, wou de Risiko vun der Konfrontatioun vun den Extremer ëmmer méi grouss gëtt oder wou e besteet. De leschte Mount a Frankräich hu mer et an de Wale gesinn. Dës Situatioun ass ënner anerem d'Resultat vun enger Politik an hirem staark zentraliséierte Staat, wou vill Bierger sech net gehéiert oder sech ausgegrenzt spieren – Politikverdrossenheet!

Als Demograf, als Analyst vun der soziologescher Entwécklung hei am Land sinn ech haut frou, dass dëst Gesetz d'Méiglechkeet gëtt, dësem Trend entgéintzewierken. A mir Gréng si frou, mat dësem Gesetz eng kloer Situatioun ze schafen, en inklusive Kader ze schafen, wou jidder-een ka matbestëmmen, wann en dat wëll, ouni virdrun en Hürdelaf beim Aschreiwem mussen ze maachen, en Hürdelaf, wou an der Vergaangenheet vill Leit den Delai verpasst hunn oder ënnerwee opginn hunn.

De Kalenner vun de Walen dat nächst Joer ass jo vill diskutéiert ginn. Mee ech weess awer aus mengen Zäiten, wou ech Sondagë gemaach hunn, dass dat Summerlach virun de Walen am Hierscht ganz negativ Konsequenzen hat fir matzemaachen, fir sech anzuschreien. Virun der Sommervakanz war den Interessi un de Walen net wäit verbreet. Dat ass en och net bei deene Lëtzeburger Wieler – de Walkampf ass jo nach net amgaang – a wien ...

(Brouhaha et interruption)

Virun der Sommervakanz ass normalerweis bei de Gemengewalen de Walkampf nach net amgaang op lokalem Plang.

(Brouhaha et interruption)

Gewiescht!

M. Sven Clement (Piraten) | Dir hutt schonn e Spëtzekandidat, e Buergermeeschterkandidat, eng ...

M. Charles Margue (déi gréng) | D'Land ass net d'Stad Lëtzebuerg! Et ass definitiv ...

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Här Margue, loosst Iech net beieren, Här Margue!

M. Charles Margue (déi gréng) | Froet verschidde Leit, dass ech hinnen dat ëmmer erëm virdroen, dass d'Stad Lëtzebuerg net den Nuebel vum Land ass an och net vum Zentrum.

(Brouhaha général)

Virun der Sommervakanz war, wéi gesot, den Interessi un de Gemengewalen nach net wäit verbreet. A wie sech virun der Sommervakanz net ageschriwwen hat, deen hat den Delai verpasst, wéi den Interessi dunn am Hierscht opkomm ass. Dass déi nächst Gemengewalen am Fréijoer sinn, ass an deem Sënn eng gutt Saach, grad wéi déi daitlech Verkiezung – de Rapporteur huet et gesot: 32 Deeg, dat heescht quasi e Mount – vum Aschreiwungsdelai.

Ze begrëissen ass och, dass all d'Delaien, dat heescht, och déi fir d'Chamber- an d'Europawalen, verkierzt ginn, notament d'Clôture vun de Wielerlëschten an

déi vum Depot vun de Kandidaturen. Mir hunn doriwwer diskutéiert. Et ass laang an deene verschiddene Ministèren doriwwer gekuckt ginn. Méi kuerz wär mir nach léiwer gewiescht. Et ass awer aus prozeduralen Ursachen, aus gesetzgeebesch Ursachen net anescht maachbar, well mer jo och nach d'Korrespondenzwal hunn.

Wat den Accès zu de Wielerlëschten zwecks Kontroll vun der Inscriptioun respektiv den Donnéeën ugeet, do ass et allerdéngs net just den Delai, deen ugepasst gëtt.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | De Rapporteur huet et gesot. Et ass wichteg, och aus grénger Perspektiv ze ernimmen, dass hei eng dättelech Verbesserung vum Dateschutz an d'Ofschafe vun enger Praxis festgeschriwwen gëtt, déi vill Wielerinnen a Wieler ëmmer nees iwwerrascht an deelweis schockéiert huet. Ech schwätze vum der bisheeriger legaler Méiglechkeet fir all Mënsch – ech betounen: all Mënsch – am Kader vun de Walen op der Gemeng eng Kopie vun de Wielerlëschten ze froen an och ze kréien.

Op dës Lëschte stinn net nëmmen den Numm an d'Adress, mee och nach weider perséinlech Donnéeën wéi de Gebuertsuert, de Gebuertsdatum an natierlech och d'Nationalitéit. Dës Méiglechkeet, an dat ass mer wichteg hei och grad als President vun der Justizkommissioun ze soen, fir quasi egal wéi Zougang zu dëse wichtegen perséinlechen Donnéeën vu sämtlechen Wieler ze erméiglechen, gëtt mat dësem Gesetz elo ofgeschafft.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | An dat ass gutt esou an et war och méi wéi iwwerfäll! Merci. Ech ka mech erënneren, dass dat an der Diskussioun an der Kommissioun opkomm ass an dass dat deemools konnt nogebessert gi par rapport zur éischter Proposition.

D'Kontroll vun der eegener Inscriptioun op de Walleschten ass natierlech awer weiderhi méiglech, mee sur place op der Gemeng, ouni dass ee kann eng Pabeier- oder eng elektronesch Kopie vun de ganze Lëschte kréien.

Och wichteg ze wëssen: Fir d'passiivt Walrecht, also fir kënnen Kandidat ze sinn, sech kënnen wielen ze loosse, bleift nach ëmmer eng Residenzklausel vu sechs Méint, déi ee muss an der treffender Gemeng wunnen. Mee dat ass keng cibléiert Residenzklausel fir Netlëtzebuurger, mee eng generell Klausel, déi ganz generell fir all Kandidatinnen a Kandidaten gëllt, déi wëlle matmaachen.

Mir Gréng sinn a bleiwen Idealisten an Optimisten, och an dësem Dossier, wou et dréms geet, an der Gesellschaft zesummenzefannen, aus der Diversitéit mënschlech méi räich ze ginn, och wann et net ëmmer einfach ass, eng gemeinsam Sprooch ze fannen, och wa Mentalitéits- a kulturell Ënnerscheeder eng Erausforderung sinn, wann et heescht, op deen aneren, op mäi Matbierger, duergoan an hien ze verstoen. Dës Reform vum Walgesetz ass dann och e weidere Baustee vun der Wëllkommenskultur, déi mir zu an déi mir fir Lëtzebuerg wëllen.

Et ass also elo un eis all, déi dës Projet matdroen, fir derfir ze suergen, dass mer informéieren, Reklamme maache bei allen net Lëtzebuurger Matbierger, fir sech anzeschreiwen, fir se ze motivéieren. D'Cécile Hemmen huet op e puer Beispiller higewisen, wéi een dat ka maachen a wéini da vläicht de Grosche fällt bei de Leit. Wa méiglech solle mer se och froen, fir Kandidat ze ginn. Eis Gemengeréit sollen d'Fuerwen an d'Konturen hu vun deene klengen Mosaiken vun eise Gemengen.

Éischt Initiative si jo am Ministère, am GRESIL (ndlr: Groupe d'échange et de soutien en matière d'intégration au niveau local) mam Syvicol amgaangen. Um Festival des migrations am Mäerz notament war de mobile Stand ënnerwee. Déi Initiative mussen elo verstärkt ginn, well bis haut huet nach munchereezweifel, ob a wéini d'Gesetz kéim. An ech si ganz frou, dass mer eis an der Kommissioun eens gi sinn, dass dat onbedéngt elo virum Summer nach muss gestëmmt ginn, wat mer haut maachen, an dass déi Zweifelen aus dem Raum sinn.

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | Och déi al Campagnes-Websäit vun der leschter Kéier, de jepeuxvoter.lu, ass an de leschte Wochen aktualiséiert ginn a verweist elo schonn op deen nächste Stéichdatum vum 11. Juni 2023.

Ech widderhuelen hei och nach de Gedanken, dass eis Gemeindeverwaltungen eng besonnesch Plaz sinn, an ech hat bal gesot, eng besonnesch Verantwortung hunn, fir bei der Umeldung op der Gemeng déi néideg Informatiounen ze ginn un all neien auslännesche Matbierger an och all Lëtzebuergesche Bierger, dass e ka Kandidat sinn, fir sech anzeschreiwen an och am Sënn vum Vott vun haut de Mëtteg deene Leit ze vermëttelen – deene Leit ze vermëttelen! –, dass et erwünscht ass vun eis, dass si sech op lokalem Niveau via d'Walen engagéieren.

Den Nationalen Auslännerrot freet a sengem Avis, fir dem Personal an de Gemengen an deem Sënn eng Formatioun unzibidden. Als Gréng hu mir schonn ëmmer d'Positioun vertrueden, all Bierger aktiv unzschwätzen, fir sech anzeschreiwen op d'Wallleschten.

Iwwerens wier et sënnavoll, och dem Lëtzebuurger Wieler eng Kéier an enger flotter Broschür matzedeelen, wat fir Entscheedungen op Gemengenniveau geholl ginn, fir dass jiddwereen am Fong dat Bewosstsäin huet, dass et net ohne ass, wat alles op Gemengenniveau geschitt.

Als Gréng si mer prett, wat déi Sensibilisatioun ugeet. An ech kann Iech soen, mir wäerten eisen Deel – mir wäerten eisen Deel – dozou bäidroen; dat sief haut schonns verroden!

Nach séier awer e puer Wuert zum Volet ALIA. Et ass fir eis e wichteg Punkt, d'Schafe vun enger propere Base légale fir d'ALIA, fir gewësse Reegele fir d'Campagne kënnen ze fixéieren an den Deroulement vun der Campagne an de Medien ze iwwerwaachen. Mee den haitegen Text, wéll ech awer soen, ass just den Ufank! Mir ware jo all 2019 opgefuerdert ginn, dem Premier matzedeelen, a wéi enge Punkte mir d'Walgesetz nach wëilten op de Leescht huelen. Dat heite war ee vun deene Punkte fir déi Gréng an deem Sënn.

Gutt dass de Staatsministère hei elo mat enger éischter Propositioun, déi nach fir déi nächst Walen, oder schonns fir déi nächst Walen elo a Kraaft ass. Mee dat ass sécherlech, dass de Mëtteg scho gesot ginn – nee, de Moie war dat –, nach net der Weisheit letzter Schluss. A mir wäerten hei all zesumme mussen no den Nationalwalen en éischte Bilan zéien an dann op dësen Dispositif zrëckkommen. Dat geet och net zulescht aus dem Avis vun der ALIA an och hirer berodender Kommissioun kloer ervir.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren an drécken d'Zefriddenheet, déi grouss Zefriddenheet vun der grénger Fraktioun aus, haut de Mëtteg fir d'zweet mat engem waarmen an dättelechen Jo kënnen ze stëmmen. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An no menger Auer hutt Der nach ëmmer fënnf Minuten.

(Hilarité et brouhaha)

Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Villmools merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, ech wëll och ufänke mat engem grousser Merci un de Rapporteur, den Här Arendt, datt en eis hei dee Projet esou gutt virgestallt huet.

No esou vill Freed an Zefriddenheet, déi mer vu ville Säiten hei héieren hunn, wollt ech nach eng aner kleng Erënnerung hei ubréngen. Et ass en Zoufall, datt mäi Virriedner do och iergendwéi dermat ze dinn hat. Et ass e Sondage vun der TNS ILReS, deen ech hei wëll kuerz rappeléieren, aus dem November 2021. An do ass et drëm gaangen, ob d'Leit derfir sinn oder net, fir d'Fënnfjoerklausel ofzeschaffen. Mir hate 25 % Jo a 66 % Neen!

Ech wëll also just hei soen, datt elo d'ADR sech e bëssen och als Porte-parole gesäit vun deene 66 %, déi éischter kritesch sinn.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Bei den Nationalwale si mer de Porte-parole vun deenen 80 %, déi méi kritesch sinn. Elo sinn et der 66. Mee mir huelen dat ganz escht!

Dat Gesetz, wat mer hei hunn, betrëfft zwou grondverschidden Ännerungen am Walgesetz, déi u sech näischt mateneen ze dinn hunn: d'Ännerunge beim kommunale Walrecht fir d'Auslänner op där enger Säit, d'Iwwerwaache vun de Walcampagnen duerch d'ALIA op där anerer Säit. Ausserdeem verschwënnt déi Méiglechkeet, fir eng Kopie vun der Walllescht ze kréien, wat fir d'politesche Parteien, déi dat gemaach hunn an der Vergaangenheet – dat waren der eng ganz Partie –, awer elo e bëssen en Defi duerstellt.

Jiddefalls wär et och an eisen Ae besser gewiescht, déi Theemeberäicher vuneneen ze trennen a se a verschiddene Gesetzer ze behandelen. Ausserdeem wäer fir d'Virbereedung vun dëse Projeten och ënnerschiddlech parlamentaresch Kommissiounen zoustänneg gewiescht.

D'ADR ass kloer géint d'Faleloosse vun der Fënnfjores-Residenzklausel fir auslännesch Staatsbierger beim kommunale Walrecht. Fir si ass d'Ausübung vum Walrecht ëmmer un eng scho gelongen Integratioun gebonnen! Ech soen dat och hei fir d'Kollege vun der CSV, déi sech eng ADR molen, wéi si se gären hätten, fir ëmmer kënnen net am Accord ze sinn. Mee d'ADR ass fir Integratioun, gesäit d'Lëtzebuurger Sprooch als Vehikel vun der Integratioun, als näischt anescht, ass fir Inklusioun, net fir Exklusioun. Mee et kann ee sech e Géigner molen, wann ee keen huet!

Et ass also fir eis ganz kloer: D'Walrecht ass eng Integratiounsleeschtung. Dorunner muss et gebonne sinn. An et muss een unhuelen, leider, datt en Auslänner, dee grad eréischt e puer Méint virum de Walen an d'Land kënnt, mat héijer statistescher Warscheinlechkeet d'Politik a senger Gemeng kaum versteet. Dat wär normal; ech kéint dat och net. Dacks genuch schwätzt en och emol keng vun deenen dräi administrativen Sproochen.

Dës Gesetz schafft iwwerdeems och eng Gefor vun der Manipulatioun vun esou Leit, déi nei kommen, d'Sproochen net schwätzen an dann awer do vläicht incitéiert ginn, wielen ze goen.

Eist Land hat sech a puncto Walrecht, kommunal oder national, bis elo iwwerhaupt näischt virzwerfen! Op

kommunalem Plang goufen och an der Vergaangenheet schonn allméiglech Campagnen an Efforte gemaach, fir eis auslännesch Matbirger ze motivéieren, fir wielen ze goen. Trotzdeem war d'Participatioun niddreg. Dat ass kee Problem! Et wor jo schliisslech d'Recht vun deene Leit, fir wielen ze goen, a keng Flucht!

Bei de Lëtzeburger ass d'Begeeschterung fir d'Kommunalpolitik och net ëmmer grouss. Mir gesi jo all, wéi schwier et ass a ville Gemenge fir vill Parteien, komplett Lëschtchen opzestellen. Ech hunn den Androck, an der Tëschenzäit fir se all. Et wär gutt, wa mer eis kéinten iwwerleeën, wéi mir och d'Lëtzeburger un der Politik méi interesséiert kriteen.

Lëtzebuerg huet iwwregens och d'Gemengewale fir all Auslänner opgemaach an net nëmme fir d'EU-Birger. Och dat ass eng Generosität, wéi mir se a kengem anere Land gesinn.

Beim passive Walrecht geet et an Zukunft duer, fir sechs Méint an der Gemeng gewiescht ze sinn. Mir kënnen eis jo dowéinst schonn drop virbereeden, datt et mat der Zäit ëmmer méi schwéier gëtt, fir déi Reegel duerchzehalen, datt am Gemengerot soll Lëtzebuergesch geschwat ginn. Anscheinend gëtt et elo scho Schaffen am Land, déi kee Lëtzebuergesch kennen.

(Brouhaha et exclamations)

Dat ëmsou méi, wéi d'Parteien ...

Jo, nee, et ass ganz gutt! Ech hoffen, déi Leit dobaussen héieren Är Reaktioun, fir datt se héieren, datt hei d'Gambiaparteie mat „o, dat wär e Problem, wa Leit am Gemengerot kee Lëtzebuergesch schwätzen“ ... (veuillez lire: datt hei d'Gambiaparteie mat „O!“ reagéieren, wann ee seet, dat wär e Problem, wa Leit am Gemengerot kee Lëtzebuergesch schwätzen). Dat ass ganz interessant! Dat ass ganz interessant!

(Interruptions)

Also ech hunn et elo gesot, da wëssen d'Leit och dobaussen, wéi Der reagéiert hutt!

(Brouhaha)

Dat ëmsou méi, wéi d'Parteien, wéi zum Beispill d'DP, ganz oppen de Begrëff vun der „Integratioun“ duerch dee vum „Zesummeliwen“ ëmmer méi ersetzen an dat zum Beispill am Schoulsystem och systematesch duerchsetzen; Segregatioun amplaz Integratioun.

De Begrëff „Zesummeliwen“ heescht an eiser politescher Realitéit leider ëmmer méi, datt ee sech ka friem bleiwen an niewenteneen, laanschteneen liewen ouni Integratioun. Dat ass d'Realitéit vun der Gambia-Politik! Si schaaft Parallellgesellschaften, an deene kee méi deen anere kennt, keng gemeinsam Sprooch geschwat ginn; awer jiddweree soll d'Walrecht hunn!

Fir d'ADR muss dat ganz anescht sinn: konsequent Integratioun an dann – duerno – d'Walrecht. Esou Initiative wéi déi, déi mir haut hei diskutéieren, weisen, datt Gambia-Walkampfpapole wéi zum Beispill eng „Zukunft op Lëtzebuergesch“ einfach Fantastereie sinn, net eescht gemengt!

Am Regierungsprogramm wor d'Ewechfale vun der Fënnjöresklausel iwwregens och net virgesinn! Dofir ass et verwonnerlech, wat elo hei op eemol fir eng Begeeschterung bei der Regierungsparteien entsteet, an et freet ee sech, wou dat hierkënn. Net aus dem Regierungsprogramm!

Här President, mir sinn als Lëtzebuerg an der EU an enger eenzegaarterger Situatioun duerch eis Demografie, an esou Derogatiounen wéi déi an der Direktiv 94/80/CE, déi Derogatiounen, wou een déi fënn

Joer virgesäit, hätte mir onbedéngt misse bäibehalen! Déi nei Reegelen an déi ultrakuerz Zäitram fir d'Aschreiwun op de Wallëschtchen a fir eventuell Re-course si fir d'Gemengen an eventuell och fir eis administrativ Gerichter eng grouss Erausforderung an eventuell och eng Belaaschtung.

Wéi ëmmer gëtt an dësem Projet behaapt, et géif jo keen eppes ewechgeholl kréien. Awer och dat ass net wouer! Kee verléiert zwar perséinlech e Recht, awer d'Gesellschaft verléiert eng weider Perspektiv op Integratioun an domat hu mer e weidere Verloscht vun Identitéit.

Fir d'ADR ass heimat also och de Konsens ëm dat kommunalt Walrecht a Fro gestallt, dee mir bis elo haten an deen op där Fënnjöresklausel berout huet.

Wat elo d'ALIA ugeet, deele mir déi Bedenken, déi d'ALIA selwer virbruecht huet. Mir bedauern ausdrécklech, datt d'ALIA net bei all Partei gaangen ass, fir hiert Uleies virzedroen. Si ass bei eenzeler gaangen, souwäit mir wëssen. Mee fir en Organismus, dee muss absolutt neutral sinn, fir seng Aufgabe kënnen glawierdeg ze erfëllen, ass et eng absolutt Noutwendegkeet, datt en all Partei exakt op déi selwecht Manéier behandelt. Dat ass offensichtlech bis elo net de Fall an d'ALIA huet also nach e wäite Wee ze goen.

Fir e Level-Playingfield tëscht de politesche Parteien zu Lëtzebuerg ze hunn, muss mir der ALIA jiddefalls déi néideg Mëttel ginn. Par rapport zu der Situatioun am Ausland ass dat bis elo net de Fall.

Et geet besonnesch bei de Radioe mat engem effentlechen Optrag och net duer, fir just e Gläichgewicht während dem Walkampf ze observéieren, mee och baussent dem Walkampf, an och objektiv a belasschtbar Statistiken iwwert den Émgang vun de Medie mat de politesche Parteien ze maachen. Mir hate virdrun iwwert den 100,7 geschwat. Mir kéinte beim RTL och Verschiedenes soen. Fir eis ass einfach wichteg, datt mer bei effentlech-rechtliche Medien oder Medie mat engem effentlechen Optrag kënnen drop zielen, datt déi Medien ëm Neutralitéit an Objektivitéit besuergt sinn.

Wat de Projet de loi ugeet, ënnerstëtze mir, wéi gesot, déi Kritikke vun der ALIA selwer, d'Definitioun vun de Principes directeurs, déi do ernimmt ginn, méi Moyenen, méi e kloren Optrag, Missiounen iwwert de Walkampf eraus an iwwert déi Medienzäit am Walkampf, déi fir déi politesch Parteien offiziell reservéiert ass, an esou weider.

Richtig ass och, datt mir e Bléck op déi kommunal a lokal Medie mussen werfen, well och si dacks massiv vun de Schafferéit gebraucht, vläicht mëssbraucht ginn, fir am Walkampf eng eesäiteg Reklamm ze maachen.

Eis schéngt kloer, datt dëst Gesetz mat sengen neien Opträg fir d'ALIA iwwert de Knéi gebrach ass. Dat ass net nëmme schued, et ass onverantwortlech! Wien eis Demokratie eescht hält, muss och derfir suergen, datt de Walkampf an doriwwer eraus generell d'Presenz vun de Parteien an de Medien op eng gerecht a fair Manéier gereegelt ass.

Mir brauchen och Sanktiounsméiglechkeete fir d'ALIA a Recoursméiglechkeete fir déi politesch Parteien, déi sech am Kader vum Walkampf eventuell leséiert fillen. Mir denken och, datt den exklusive Gebrauch vun der Lëtzeburger Sprooch am Kader vum Walkampf fir d'Legislativwale sollt festgeschriwwen ginn.

Dat gesot, Här President, ass kloer, datt d'ADR géint dëst Gesetz stëmmt. Ech soen Iech Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | An den nächsten ...

Plusieurs voix | Här President!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Jo. Här Cruchten!

M. Yves Cruchten (LSAP) | Ech wollt den Här Kartheiser awer elo ... Ech hunn em elo laang nogelauschert. Ech wollt elo net zu allem eppes soen, mee zum Schluss huet en eppes gesot, wat mech awer interpelléiert huet.

Hutt Dir elo wierklech gefuerdert, dass am Lëtzeburger nationale Walkampf, wou mer eis eens sinn, dass do d'Netlëtzeburger net kënnen matmaachen am Moment, hutt Der do och nach gefuerdert, dass déi ausgeschloss gi vun der Informatioun, andeems Der fuerdert, dass am Walkampf fir d'Nationalwahlen nëmme Lëtzebuergesch soll geschwat ginn?!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Wësst Der, Här Cruchten, merci fir Är Fro. An, Här President, ech huelen un, Dir gitt mer d'Erlabnis ze äntweren?

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Jo.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Merci. Wësst Der, ech wëll eng kleng Bréck schloen zu där Diskussioun, déi mer virdrun haten. Mir woren eis eens, wéinstens ass dat deen Androck, deen d'Gambia-Parteien hei wollte vermëttelen, datt bei Legislativwahlen ausschliisslech Lëtzeburger ...

(Interruption)

Une voix | Firwat „Gambia“?

M. Fernand Kartheiser (ADR) | ... ausschliisslech Lëtzeburger sollen d'Walrecht hunn.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Firwat sot Der „Gambia“?

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Majo well dat esou ass, Här Staatsminister! Well déi Fuerwe vun dëser Koalitioun d'Gambia-Fuerwe sinn a well am ganze Land déi Koalitioun „Gambia-Koalitioun“ genannt gëtt, duerch déi Fuerwen, déi se huet.

(Protestations et interruptions diverses)

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Just vun Iech!

Plusieurs voix | Just bei Iech!

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | A vum Här Wolter.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech wollt, wann Der erlaabt, dem Här Cruchten äntweren. Nach virun e puer Minutten hunn hei déi Partei gesot: Majo, beim nationale Walkampf – ech schwätzen net iwwert d'Gemengen –, beim nationale Walkampf sinn ausschliisslech Lëtzeburger Staatsbirger walberechtigt.

Fir eis ass an deem Kontext kloer, datt mer och d'Lëtzeburger Sprooch verankeren. Dat ass, wann Der wëllt, en zousätzlechen Incentive fir Leit, déi wëllen d'Lëtzeburger Nationalitéit huelen an deen Abléck hiert Walrecht och ausüben, fir eeben d'Integratioun weiderzedreien, well fir eis ass Integratioun ontrennbar mat der Lëtzeburger Sprooch verbonnen. Et ass fir eis d'Basis vun der Integratioun!

Déi wëlle mer férdere, och duerch offiziell Akten, déi d'Sprooch als wichteg erschéngen loossen. Eis ass se wichteg! Ech weess, datt dat net vu jiddwerengem gedeelt gëtt, mee fir eis ass kloer, datt mir gär hätten, datt déi Lëtzeburger Sprooch absolutt onausweichbar ass, fir eng Integratioun virunzedreien an domadder eng politesch Participatioun.

Ech soen Iech Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Jo ...
(Interruptions)

Une voix | Très bien! Très, très bien!

M. Yves Cruchten (LSAP) | Ech fäerte ganz, dat do sprengt all Kader vu Virstellung, déi ech bis elo hat ...

M. Fred Keup (ADR) | A sou?

M. Yves Cruchten (LSAP) | ... iwwer Är Meenung zum Zesummeliewen hei zu Lëtzebuerg! Dat sprengt komplett de Kader!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | An d'Madam Oberweis huet d'Wuert.

(Brouhaha)

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk) | Här President, virop e grouse Merci dem Rapporteur, dem Här Guy Arendt. Da géif ech direkt mat den Zuelen ufänken, déi och am Projet de loi stinn zu der Walbedeelegung. Déi si jo effektiv relativ niddreg, also déi zu der Walbedeelegung vun eisen net lëtzebuergesche Residenten. Do steet am Projet de loi, 22,8 % ass den Taux d'inscription am Joer 2017. Dat schéngen déi lescht Zuelen ze si vun der Inscription vun den net lëtzebuergesche Residenten. An ech mengen, et ass scho ganz vill driwwer diskutéiert ginn, firwat dat esou ass.

Dat ass awer elo effektiv net eist Uleies. Ech soen et direkt viroewech: Mir begräisse kloer d'Ophiewe vun der Residenzklausel. Mir hunn dat och nach ëmmer gefuerdert. Dat ass sécherlech eng Hürd manner, fir eeben déi Walbedeelegung ze verbesseren.

An natierlech begräisse mer och, dass d'Zäit, fir sech anzuschreien, sech elo verlängert. Och dat ass sécherlech eng Hürd manner, eng kleng Hürd manner, fir vläicht méi eng grouss Walbedeelegung ze errechen. Dat si wichteg a richtig Schrëtt.

Mee si musse sech nawell aschreien! Dat bleift fir eis trotzdem ëmmerhin nach eng Diskriminatioun par rapport zu de Lëtzeburger Residenten, déi d'office ageschriwwen sinn. An dee Schrëtt bleift fir eis awer och eng Hürd. An doduerch hu mer also net automatesch eng méi héich Bedeelegung. Dës Ännerunge ginn also fir eis net duer.

De Centre d'étude et de formation interculturelles et sociales ASBL, also den CEFIS, seet zum Beispill, dass et wichteg ass, net nëmme virun de Walen iwwert d'Rechter opzeklären an ze informéieren an Informationscampagnen ze organiséieren, mee datt dat eigentlech zu jidder Zäit soll a ka geschéien. An hie prezisiéiert, dass et zu all Moment méiglech ass, sech op d'Lëschen anzuschreien, an net nëmme am Joer virun de Walen. Déi concernéiert Leit sollen also dauerhaft informéiert ginn. Mir gesinn dat och esou.

Den CEFIS proposéiert och an deem Sënn Iddien, fir d'Bedeelegung vun den net lëtzebuergesche Matawunner eropzesetzen, wéi zum Beispill, allkéiers wann eng Persoun sech an der Gemeng fir d'éischte Kéier umellt, direkt deen Ament ze notzen, fir déi Persoun ze informéieren, datt et méiglech ass, sech op d'Wallëscht anzuschreien, a si allgemeng iwwer hir Rechter an deem Zesummenhang ze informéieren. Dat dozou.

Här President, da begräisse mir d'Aschreien an d'Gesetz vun de Missiounen vun der ALIA. D'ALIA ass e wichtegen Acteur, deen iwwert dës Gesetz eraus seng Wichtigkeet a seng Noutwendegkeet huet. Si ass wichteg, well et keng Autoregulatioun gëtt, also eng Autoregulatioun net ze erwaarden ass. Esou gesi mir dat. Geneesou wéineg wéi um Immobiliemarché, geneesou wéineg ass et um Mediemarkt ze erwaarden, dass eng Autoregulatioun méiglech ass.

Et geet duer, e Bléck an d'Ausland ze geheien, wou ee Monopolstellung bei der Press gesäit, déi déi demokratesch Prinzipien natierlech a Fro stellen. Mee mir brauchen emol keng Monopolstellungen, fir dass verschidde wichteg Prinzipie wéi Pluralitéit oder och eeben, jo, d'Diversitéit vu politeschen Iddien a Mee-nungsaustausch a Fro gestallt ginn. Dofir brauch een natierlech effektiv e staarke Regulateur a Surveilleur wéi d'ALIA.

D'ALIA begréisst dann och dës Gesetz, dat verschidde Garde-fouen abaut, fir eeben den demokratesche Prozess ze begleeden. Si nennt awer och ganz kloer Limiten. An ech ginn nach emol op dës Limiten an.

Et ass éischters effektiv, dass de Perimeter vun der Surveillance op all d'Medie soll ausgeweit ginn, dat proposéiert si, an net just op d'Medien, déi chargéiert si mat enger Mission de service public. Zweetens wier eeben de Périmètre de surveillance op all Programmer auszeweiden an net just op verschidde Formater. Drëtters froe si fir eng Prezisioun vun der Durée vun der Walcampagne, déi effektiv nach net prezisiéiert ass. A si froen dann och, dass se déi néideg Ressourcë kréien, fir hir Missioun ze exekutéieren. A si froen och, dass si d'Kompetenz kréien, fir eebe selwer d'Reegele vun der Organisatioun kënnen ze elaboréieren.

Dës Limite maachen ..., also déi Limiten, déi si hei opweisen, et mécht Sënn, dass een déi och esou gesäit. An dat ass eigentlech och ze bedauern. Wann ee virun allem och weess, dass eng Walcampagne iwwerall gemaach gëtt an net just an de Medien, an de Médias de service public, mee an all de Medien, an och net just an deene verschidde spezifesche Formater, mee an all de Formater an am ganze Programm, da mécht et Sënn, effektiv iwwert dës Limiten erauszegoen. Also dat licht eis wierklech ganz an. A mir hunn och d'Gefill, dass dat doten, esou wéi et elo hei feststeet, relativ hallefhäerzeg gemaach gouf am Endeffekt an dass déi Mëttel, déi der ALIA do zur Verfügung gestallt ginn, deem eigentlech och net gerecht ginn, wat si als Missioun misst hunn.

Da verweist d'ALIA och op de CSA a Frankräich, also de Conseil supérieur de l'audiovisuel, deem dem Gesetz no verflucht ass, all Mount e Relevé ze verëffentleche vun den Temps de parole vun deene verschidde politesche Fraen a Männer an de Medien, wat wierklech eng interessant Iddi ass, déi si opbréngt. An des Weidere kann dee CSA a Frankräich vu politesche Vertrieeder saisiéiert ginn, déi d'Impressioun hunn, dass si keen equitabelen Accès hunn zu den d'audiovisuelle Medien, mee och zum Beispill vu Bierger/innen, déi den Traitement, also d'Couverture vun de Walen a Fro stellen. Och dat ass en interessante Prozess, deen et do gëtt.

An d'Irregularitéit, wa se da constatéiert, also confirméiert gëtt vun deem CSA a Frankräich, kann dann och bei hinne bestrooft ginn. Also do verweist si drop fir ze weisen, dass et nach aner Missiounen an aner Méiglechkeeten am Ausland gëtt. An ech mengen, dat ass wierklech e ganz interessanten Hiweis. Dovunner si mir awer nach ganz wäit ewech.

D'Gesetz hätt da kënnen effektiv vill méi ambitiéis sinn, seet d'ALIA, a mir mengen dat effektiv och. Weider dann hunn ech mech gefrot – hu mir eis gefrot –, ob d'Missiounen vun der ALIA net missten iwwert d'Walcampagne erausgoen an ob si net missten iwwert d'Walcampagne eraus u sech d'Programmer an d'Medien och surveilléieren. An do mengt d'ALIA, idealerweis misst effektiv ausserhalb vun der Walcampagne eng equitabel Presenz vun de politesche Parteien a Stréimungen iwwerwaacht ginn, mee si wär awer elo net direkt Demandeur dovunner, well si déi néideg Ressourcen net huet.

Wichtig ass feststellen, wat d'ALIA ënnert dem Stréch seet, an zwar, dass d'Gesetz hir et net erlaabt, en adequate Suivi vun der Couverture médiatique während der Walcampagne ze assuréieren.

Als Conclusioun dann: Mir begrëssen natierlech dës Gesetz, obwuel mir mengen, dass d'ALIA hirer Missioun esou, mat deenen dote Ressourcen a Moeien, net ka gerecht ginn. Hir Missioun misst eiser Meenung no och iwwert d'Walcampagne erausgoen, well eng equitabel Couverture vun deene verschidde politeschen Iddien ass ëmmer wichteg, an net just an enger Walcampagne.

Des Weidere wëlle mir ënnersträichen, dass mir ëmmer nach mengen, dass och bei de Legislatiwalen all Resident sech misst kënnen ausdrécken a wile goen. Genee esou wéi déi Argumenter fir d'Gemengewale gëllen, gëlle se an eisen Aen och bei de Legislatiwalen. An Dir wësst, mir maachen eis dofir staark. Mee dat heiten ass schonn emol e gudden éischte Schrëtt.

Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. Den nächste Riedner ass den Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de virleiende Projet huet a grouse Linnen d'Inhalter aus direkt zwou Gesetzespropositiounen vun de Piraten iwwerholl. An dofir wäert et och wuel kee wonneren, datt mir haut deen Text matstëmmen.

Schonn am Juni 2019 hate mer als Piraten eng Gesetzespropositioun agereecht, déi d'Zil hat, den Datenschutz an de Walcampagnen ze verbesseren an et de Gemengen ze verbidden, Kopie vun den integrale Wallëschen u Privatleit an domadder och un d'Parteien erauszeginn.

Bal dräi Joer méi spët gouf dës Reegelung du mat engem Amendement an de virleiende Projet agebaut, wat eis engersäits natierlech ganz frou mécht, mee zugläich awer och weist, wéi ongär d'Regierungsparteie mat den Oppositionsparteien zesummeschaffen. Eise Projet louch zanter 2019 vir. Firwat hu mer also dräi Joer misse waarden, fir dës Dispositioun ze stëmmen, ee Saz ze änneren? Just well op en Text vun der Regierung gewaart ginn ass?

(Interruption)

Mee d'Regierung ass net de Gesetzgeber, mee mir, d'Chamber!

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

A mir haten net nëmme en Text fir den Dateschutz am Zesummenhang mat de Wallësche virleien, éier d'Regierung aktiv ginn ass, mee och en Text, dee sech, genee wéi elo dee vun der Regierung, mam Walrecht bei de Gemengewale beschäftegt huet, en Text, deen och vun eis agereecht ginn ass. An trotzdem gouf decidéiert, op de Regierungstext ze waarden an domat Doublanten ze erschafen, amplat zesummen un deene schonn deposéierten Texten an der Prozedur ze schaffen.

Datt dann och nach am Rapport vum virleiende Projet mat kengem Wuert ernimmt ginn ass, datt d'Inhalter vun deem Projet zum Deel als éischt schonn an anere Gesetzespropositiounen stoungen, déi deposéiert waren hei am Haus, dat fanne mer bedauerlech!

Hei gesäit een, wéi strateegesch Iwwerleeungen iwwerweisen an ee léiwer laang op eng Gesetzesännerung waart, amplat mat der Opposition konstruktiv zesummeschaffen. Mee trotz den onglécklechen

Hannergrënn vun der Aarbechtsweis an dësem Dossier freeë mer eis, wéi gesot, doriwwer, datt dëse Projet haut dann endlech gestëmmt ka ginn.

Néierens ass d'Politik esou no beim Bierger wéi an de Gemengen. Duerfir mengen d'Piraten och, datt d'Chance, bei de Gemengewalen dierfe matzewielen, eng wichteg Méiglechkeet ka sinn, fir Matbierger mat auslänneschen Originne fir d'Lokalpolitik an duerno fir d'Politik am Allgemengen ze begeeschteren. Wann ee vu virera weess, datt ee kee Matsproocherecht huet, dann ass et net verwonnerlech, wann den Interessi un der Politik net grouss ass. Mee do duerch, datt een den auslännesche Matbiergerinnen a Matbierger vun Ufank un erlaabt, déi lokal Politik matzegestalten, esou wéi et an dësem Projet de loi virgesinn ass, motivéiert ee se och, sech mat hirer Gemeng auserneezenesetzen. An dat hëlleft och bei enger gelongener Integratioun.

Fir sécherzestellen, datt och all auslänneschen Awunner vun enger Gemeng weess, datt et d'Méiglechkeet gëtt, sech op d'Wallëschten anzendroen, hate mer an eiser Proposition de loi e bësse méi wäit gegräff a gesot, et misst een obligatoresch gefrot gi bei der Umeldung, fir sech anzeschreiwen. Dat huet d'Regierung net zréckbehalen. Bon, et ass dee kleng Bemoll un deem heiten Text par rapport zu eise Propositionen. Mee grad a kleng Gemenge kann et fir Persounen, déi Büroazäite schaffen, jo scho méi schwéier sinn, zu den Öffnungszäite vun der Gemeng kënne laanschtzegoen. An do wär et da méi einfach gewiescht, wann ee bei engem Besuch direkt zwou Demarchen hätt kënne maachen.

Dës Propos vun der obligatorescher Oplklärung, hunn ech scho gesot, gouf net zréckbehalen. An esou bleift et de Gemengen iwwerlooss, wéi vill si opkläre wëllen oder eeben och net. An déi eng wäerten einfach nëmmen e Flyer maachen a soen: „Mir hu jo awer informéiert“, an déi aner wäerte méi aktiv ginn.

Mir vertrauen hei natierlech drop, datt déi meescht Gemengen hiert Besch wäerte maachen, fir d'Leit ze erreechen. Mee mir fannen et eeben, wéi gesot, bedauerlech, datt ee sech hei engem weideren Outil beraubt huet.

Ville Leit gëtt haut nämlech ëmmer eréischt bewosst, datt Wale virun der Dier stinn – an dat huet och de Rapporteur gesot, merci nach fir den ausféierleche Rapport, souwuel mëndlech wéi och schrëftlech –, déi meescht Leit gi sech eréischt bewosst, datt Wale sinn an datt ee sech jo awer hätt missen aschreiwen, wann dann déi éischt Plakater opgehaange ginn, wann déi éischt Flyere verdeelt ginn, also wann, jo, wann et no deem aktuelle Gesetz ze spéit ass. An dat wäerte mer mat deem heite Gesetz änneren an ech hoffen, datt duerch d'Verschibe vun deenen Delaie sech och tatsächlech da méi Leit wäerten androe loossen.

Et muss een awer och do éierlech mat sech selwer sinn, datt jee nodeem, wéini déi eenzel Parteie wäerten ufänken mat hire Campagnen, et och dann nach vläicht ze spéit ka sinn. Bon, datt zum Walgesetz.

Da gëtt et awer nach en zweete Volet, an dat ass de Volet vun der ALIA. Bon, ech hätt ganz éierlech och léiwer gehat, mir hätten déi Saachen an zwee verschiddenen Texter behandelt, well dat hätt et awer méi einfach gemaach, fir och circonstanciéiert iwwert déi eenzel Saachen ze schwätzen, anstatt et hei zesummenzefassen. Och wann et iergendwou zesummegehiert – mee just, well et mat de Wale ze dinn huet –, heescht dat net, datt een et muss an een Text puchen. Et wär, mengen ech, gutt gewiescht, grad och, well d'ALIA selwer eng ganz Rëtsch Froen

opgeworf huet iwwert deen neie Rôle, dee se kritt, fir dat nach eng Kéier à part ze behandelen.

Mir fannen et grondsätzlech gutt, datt mer sou e „watchdog“ iwwert d'Campagne kréien. Mee wéi d'ALIA selwer an hirem Avis duergestallt huet, geet d'Beschreibung vun den Aufgabe vun der ALIA am neien Text net duer, fir dat eigentlech Zil ze erreechen, nämlech eng fair a gläich Representatioun vun de Parteien an de Medien ze garantéieren.

D'Limitatioun vun der Kontroll op Medien, déi d'Mission vun engem Service public ausféieren, ass extrem begrenzt. Hei fale vill Medien duerch de Raster, an dorënner och zum Beispill Lokalradioen a Gemengekanäl, wou am Walkampf ganz vill politesch Material gesent gëtt, an dat oft ënnert der alengeger Kontroll vun deene Parteien, déi an der Gemeng grad um Steuer setzen. Dat ass keng equitabel Situatioun.

An engem ganz limitéierte Beräich kann de virleienenden Text d'Gläichbehandlung vun de Parteien am Walkampf zwar verbessern, mee iwwert dëse Beräich eraus bleift nach ganz vill onreguléiert Mediepresenz iwwreg.

Mir Piraten denken duerfir, datt et dréngend noutwendeg wier, an Zesummenaarbecht mat Politik a Mediawissenschaft, esou wéi dat no all Wal souwiso gemaach gëtt, déi kommend Walkampf vun de Gemengen an Nationalwale vun Experten evaluéieren ze loossen. Esou kéint een eng Basis schafe fir ze erkennen, wéi eng Medie vun de Parteien am Walkampf wéi genotzt ginn a wou et nach Ongläichheete gëtt, Ongläichheeten, déi eng gesetzlech Regulatioun, a soumat eng Upassung vum Gesetz, néideg géife maachen.

Wéi schonns ugekënnegt wäerten d'Lucunnen um Niveau vun der Iwwerwaachung vun de Medien am Walkampf eis haut awer net dovunner ofhalen, dësen Text matzestëmmen. Mir sinn der Meinung, datt een op alle Fall an Zukunft nach eemol op dëse Punkt zréck sollt kommen, wann een déi Evaluatiounen bis gemaach huet. Mee en attendant wëlle mer den Upassung vum Walrecht fir Auslänner op Gemengenniveau an dem Ausbau vum Dateschutz net am Wee stoen. Ëmmerhin hu mer dat selwer hei virgeschloen.

Ech ginn heimadder also den Accord vun de Piraten an ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Clement. A leschten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Diane Aehm. Madamm Aehm, Dir hutt d'Wuert.

(Brouhaha et interruptions diverses)

Bon, Madamm Aehm, loosst Iech net stéieren.

Mme Diane Aehm (CSV) | Ech géif vläicht dann emol ufänken, wann Der douewe fäerdeg wäert mat Äre Privatgesprécher.

M. Sven Clement (Piraten) | Den Här Bettel liest nach d'Zeitung, kee Problem.

Mme Diane Aehm (CSV) | A, den Här Bettel liest och schonn d'Zeitung vun haut, tipptopp!

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | ... ganz kloer fir d'Assemblée consultative.

Mme Diane Aehm (CSV) | Voilà! Här President ... Här Di Bartolomeo, ech schwätzen hei als Member vun enger Fraktioun an net als Member vun enger Assemblée consultative, wat domadder och emol gekläert wier. Voilà!

(Brouhaha et interruptions)

Nodeems mäi Fraktiounskolleeg Gilles Roth schonn iwwert den Deel vum Walgesetz geschwat huet, ...

M. Fernand Etgen, Président | D'Madamm Aehm huet d'Wuert a soss keen!

Mme Diane Aehm (CSV) | ... wéilt ech méi spezifesch op de Volet vun der Autorité luxembourgeoise indépendante de l'audiovisuel agoen. An net op d'Assemblée consultative dovunner, fir et kloerzestellen!

Wéi de Rapporteur Guy Arendt et gesot huet, gëtt mat dësem Gesetzesprojet d'Mission vun der ALIA erweidert. Si soll éischters an Zukunft d'Walcampagne an de Medien organiséieren. Dëst heescht, dass d'ALIA soll sougenannt „principes directeurs“ ausschaffen, wat d'Produktioun, d'Programmation an d'Diffusion vu Walmessage während der Walcampagne ugeet. Dës Principes directeurs zielen och fir d'Programmer betreffend d'Walcampagne an den audiovisuellen a sonore Medien, wa si eng Mission de service public hunn. An dës Principes directeurs sollen, wéi scho gesot, zesumme mat de concernéierten Acteuren ausgeschafft ginn.

Zweetens, ausserhalb vun der Walcampagne sollen och Principes directeurs nom selwechte Prinzipp ausgeschafft gi fir politesch Informationsprogrammer. Heiranner geet et haaptsächlech drëm, fir der Tribune libre e legale Kader ze ginn. An drëttens soll d'ALIA dës Principes directeurs grad wéi e Rapport iwwer all Walcampagne verëffentlechen.

Als CSV bedauere mir, dass dëse wichtige Punkt iwwert d'Missionen vun der ALIA e bëssem iwwert d'Hannerdier an e Gesetzesprojet iwwert d'Walrecht vun Netlëtzebuerger ageschriwwen gëtt an dass dat net direkt geschitt am urspringleche Projet de loi, mee et geschitt iwwert de Wee vun Amendements gouvernementaux. A mir fannen dat, fir et riicht eraus ze soen, äusserst speziell!

Mir hunn als CSV scho méi laang gefrot, fir der ALIA en eegestänneg Gesetz ze ginn an en dësem Kader och hir Missionen ze definéieren. Bis elo ass d'ALIA nämlech nach ëmmer e Bestanddeel vum modifizéierte Gesetz iwwert d'elektronesch Medie vum 27. Juli 1991.

Ech erënneren drun, dass d'CSV beim Vott vum Gesetz vum 26. Februar 2021 genee dëse Punkt schonn iwwer eng Motioun gefrot hat. Ech brauch jo wuel net heibannen ze soen, wat mat dëser Motioun geschitt ass. Ech mengen, 31:29 als Stéchwuert geet duer.

D'ALIA hat iwwregens deemools an hirem Avis zu deem Projet de loi dat selwecht gefrot gehat. Geschitt ass näischt. Dass et awer méiglech ass, fir et ze maachen, dat hu mer haut de Mëtteg gesinn. Schliisslech hu mer et de Mëtteg als Chamber fäerdegbruecht, fir den 100,7 aus dem Gesetz iwwert d'elektronesch Medien erauszehuelen an em en eegestänneg Gesetz ze ginn. Firwat geet dat net mat der ALIA?

Une voix | Très bien!

Mme Diane Aehm (CSV) | Zum Gesetzesprojet, iwwert dee mir haut diskutéieren, huet d'ALIA sech selwer zimmlech kritisches geäussert. Si schreift selwer, dass si mat dësem Gesetzesprojet net déi néideg finanziell a personell Moyene kritt, fir hir nei Missionen korrekt ze erfëllen. Och wann hir Effektiver effektiv eropgesat gi sinn ëm véier Emplois temps plein, geet dat net duer. Well mir kruten nämlech an der zoustänneger Chamberskommission gesot, dass ee vun deene Poste bäikomm ass fir d'Iwwerwaachung vun der Walcampagne.

Ausserdeem seet d'ALIA, dass si mat dësem Text just eng administrativ Fonctioun kritt, déi doraus besteet,

d'Zäit op der Antenn ze moossen. An hiren Ae kéint eng effikass Regulatioun vun der Presenz vun de politesche Parteien a Kandidaten esou net garantéiert ginn. Wat d'Tribune libre ausserhalb vun der Walcampagne ugeet, fénnt d'ALIA och, dass de Gesetzesprojet net prezis genuch wier.

A si fénnt, dass onbedéngt eng Diskussioun noutwendeg ass, fir d'Presenz vun de politesche Parteien iwwert d'ganz Joer an a sämtleche Medien ze kucken. Am Ausland geet dës Kontroll nämlech vill méi wäit. Wa mir zum Beispill bei eise franséischen Nopere kucken, do mécht d'Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique all Mount e Rapport un d'Présidente vun der Assemblée nationale an dem Sénat iwwert d'Riedezäite vun de verschiddene Politiker op der Televisioun an um Radio. Dëse Rapport geet iwwerengs och un d'politesch Parteien.

Ausserdeem consideréiert déi franséisch Autoritéit d'Resultater vun de leschte Wale vun den einzelne Parteien, wa si d'Riedezäiten iwwerwaacht.

Während der Walcampagne soll laut der ALIA och just d'Presenz vun de Kandidaten an de Medie gekuckt ginn, déi e Service public assuréiere sollen. Déi aner Medien an och d'sozial Medie gi guer net consideréiert. A schlussendlech bemängelt d'ALIA, dass d'Dauer vun der Walcampagne net reguléiert gëtt.

E weidere Punkt, un deem d'ALIA sech stéisst, ass de Fait, dass d'Principes directeurs solle mat de verschiddenen Acteuren zesummen ausgeschafft ginn. D'ALIA ass der Meenung, dass et besser wier, si kéint dës aleng fixéieren, well déi verschidden Acteure riskéieren, énnerschiedlech Meenungen ze hunn, an dowéinst wier et schwéier, e gemeinsamen Accord ze fannen. A si huet och nach gesot, dass déi Notion vu „principes directeurs“ net prezis genuch wier an dass si léiwer „lignes directrices“ oder carrement e Reglement hätt.

Och d'Chambre des Fonctionnaires weist drop hin, dass an dësem Zesammenhang net genuch iwwert d'Sprooch geschwat ginn ass, an deene politesch Messagë kënnen eriwuerbruecht ginn. An och d'Chambre des Fonctionnaires huet Problemer domadder, dass just Medien, déi e Service public assuréieren, betraff sinn an all déi aner Medien net.

Här President, et si sëllege Punkten, déi et derwäert gewiescht wieren, fir sech intensiv domadder an der Mediekommissioun auserneezen. Als CSV bedauere mir, dass d'Regierung net bereet war, mat eis op dëse Wee ze goen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Adehm.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här President.

M. Fernand Etgen, Président | D'Regierung huet d'Wuert.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här President!

M. Fernand Etgen, Président | Jo?

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här President, just eng Bemierkung: Ech hunn zur Kenntnis geholl, dass d'Madamm Adehm selbstverständlech als Deputéiert geschwat huet, mee eis awer nëmme gesot huet, wat d'ALIA denkt!

(Hilarité)

Mme Diane Adehm (CSV) | Wat ass dann ...

M. Sven Clement (Piraten) | ... déi Insinuatoun, Här Di Bartolomeo?

Mme Diane Adehm (CSV) | ... wann ech därerf, Här President, vu dass et Fait personnel ass, ...

M. Fernand Etgen, Président | D'Madamm Adehm därerf drop reagéieren.

Mme Diane Adehm (CSV) | ... géif ech dem Här Di Bartolomeo gären äntweren: Wann en heibanne gewiescht wier, wéi mäi Fraktiounskolleg Gilles Roth geschwat huet, dann hätt en héieren, wéi den Här Roth gesot huet, dass ech als Member vun der Mediekommissioun hei géif exklusiv iwwert d'ALIA schwätzen an dass hien déi aner Voleten ofgedeckt huet.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Dat huet näischt domadder ...

Une voix | So what?

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Also ech wëll mech net hei tëschent deenen zwou Parteien ...

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | So what?

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Hei ass just de Fait, dass tatsächlech ...

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Ce qu'il fallait démontrer! Merci!

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Nee, wat tatsächlech de Fall ass: D'Madamm Adehm ass jo och Member vun där Assemblée a si huet schonn e puermol zu der ALIA geschwat an et ass just wichteg, éier een d'Wuert hei ergräift, dass een och seet, wann ee Member vun enger Assemblée consultative ass oder vun engem Komitee ass, wou een e Lien huet, dass een et just seet en toute transparence. Dat ass jo d'Fro, mengen ech, déi hei dann domadder och gekläert ass.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här Premierminister, dofir hunn ech et gesot.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Voilà!

Mme Diane Adehm (CSV) | Dat hunn ech awer kloer gesot!

M. Fernand Etgen, Président | Ech mengen, dat war awer kloer scho virdrun. An elo huet de Premier- a Medieminister Xavier Bettel d'Wuert.

M. Gilles Roth (CSV) | Här President, et ass formell och esou deklaréiert.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Mee mir hate schonn e puer Debate virdrun iwwert d'ALIA, wou et nach net de Fall war, ...

M. Gilles Roth (CSV) | Jo.

M. Fernand Etgen, Président | Absolutt, ech mengen, do hutt Der ...

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | ... duerfir ass et gutt, dass et haut da kloer och gesot ginn ass.

Prises de position du Gouvernement

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'éischt erlaabt mer, dem Här Rapporteur Guy Arendt e Merci ze soe fir dëse Punkt. Ech weess, en huet zwou verschidde Facetten, an erlaabt mer och, dass duerno d'Madamm Cahen kuerz d'Wuert wäert ergräifen, well d'Madamm Cahen och zoustänneg ass eebe fir d'Integratioun an eeben och déi ganz Campagnen, fir Netlëtzebuerger op d'Lëschen ze kréien, fir do weider en Effort ze maachen.

An ech muss Iech soen, dass mer säit 2011, wann ee vergläicht, wou mer bei 10 %, 11 % waren, haut eis scho verduebelt hunn a bei 22 % leien. Et ass net super, mee et ass scho besser.

Et sinn eng Rëtsch Froe gestallt ginn: Firwat gëtt dat net automatesch gemaach? Dir musst wëssen, deen, deen umelle kënn, mélt meeschtens seng ganz Famill un. Mee et ass delikate, dass een eng ganz Famill umellt an dass en der ganzer Famill och automatesch dann den Droit de vote, deen duerno hei jo och nach obligatoire ass, am Fong imposéiert, ouni dass déi aner selwer och consultéiert gi sinn. Duerfir, et gi ganz vill gutt Iddien, mee duerno d'Applikatioun, wéi dat och leeft, ass méi komplizéiert.

Den Delai op där enger Säit ass wichteg, well tatsächlech, 55 Deeg, et kann ee soen: Ass dat ze laang? Net laang genuch? An elo, wou et erofgeet ... Mir wëssen awer, wat ee méi no bei de Walkampf kënn, wat d'Leit och méi domadder befaasst ginn, well se Iech alleguerten – oder eis alleguerten – an d'Parteien alleguerten och gesinn, well mer Saachen organiséieren, well mer Infoscampagnë maachen. An dann, meeschtens wann d'Infoscampagne leeft, kréie se gesot: „Et ass awer schonn ze spët, fir sech anzeschreien.“ An dowéinst ass et wichteg, dass et esou spët wéi méiglech ass, well mir si jo an der Effervescence dobannen, mee eng Rëtsch vu Leit kommen op Lëtzebuerg a wëssen nach net onbedéngt, dass se och kënnen hei welen.

An ech mengen, et ass eng Stärkt vu Lëtzebuerg, dass mer op deem Niveau, wou mer och déi gréisst Presenz vun ... (veuillez lire: déi gréisst Presenz vun Netlëtzebuerger hunn) – ech war selwer Buergermeeschter hei vun dëser Hauptstadt, wou 70 % vun den Awunner Netlëtzebuerger sinn –, dass mer do och eng Participatioun hunn, déi ëmmer méi eropgeet, an dass net duerno awer e Schafferot do ass, och wann een dann nach d'Lëtzebuerger kuckt, déi net wéi geife goen, dee gewielt ginn ass vun 20 % a 25 % vun engem Potentiel electoral, deen do wier. Duerfir mengen ech, dass et och wichteg an am Intérêt vun eis alleguerten ass, dass mer do och weider déi Effort maachen.

Dann, wéi gesot, zu deem Delai vu fénnef Joer. Jo, hei gëtt gesot: „Deen Delai, firwat fält deen Delai ewech?“ Ech muss Iech soen, hei ass et jo och nees eng Facultéit! Hei ass et eng Facultéit, hei gëtt jo kee gezwongen, fir welen ze goen. An Dir hutt Leit, déi awer ganz interesséiert sinn an déi dann Expats sinn an op Lëtzebuerg kommen an déi dann, wa se elo grad am Juni d'nächst Joer geife kommen, déi da souwiso och nach déi sechs Joer misste waarden, fir kënnen ze welen! Mee wa Walen awer éischter do wieren, firwat soll een dann de Leit soen: „Nee, dann hat Der eebe Pech!“ Oder ech huelen dann d'Beispill vu Leit, déi elo viru véier an en hallef Joer hei gewiescht wieren, déi kréie gesot: „Nee, Dir wunnt nach net fénnef Joer hei.“ Duerfir ass deen Delai ze laang.

Fir verschidde Leit ass fénnef Joer, fir sech ganz ze integréieren, vläicht ze laang. Mee et si Leit, no zwee Deeg fillen déi sech hei wuel an déi fille sech och an hirem neien Doheim! A fir d'Leit fir Politik ze interesséieren, muss ech Iech soen: Et ass selbstverständlech wichteg, dass mer bei den Netlëtzebuerger d'Campagnë maachen. Mee mir mussen och kucken, dass d'Lëtzebuerger ..., well mir gesinn awer och, dass ëmmer méi Leit net wéi ginn, soudass et och wichteg ass, dass do d'Adhesioun zu der Politik och weider bleift.

Dann, Här President, d'Madamm Cahen wäert dann op déi dote Punkten agoe vun deene Campagnen, „Je peux voter“ et cetera et cetera, déi och vun hir gemaach gi sinn.

Iwwert de Volet ALIA: Ech mengen, hei sinn ech an engem falsche Film, Här President! Ech wëll just drun erënneren, dass ... Hei gëtt gemaach, wéi wann dat

nach ni de Fall gewiescht wier virdrun. Ech wëll och just drun erënneren, dass et 1991 eng Commission indépendante de la radiodiffusion ginn ass. Dat heescht, d'ALIA gëtt et elo säit dem Text 2013, mee 1991 ass et schonn esou eng Kommissioun ginn.

Mee mir haten de SIP! Erënnert Iech alleguer: Souguer bei den Tribunes libres, déi Der hale gaange sidd, souz ee vum SIP niewendrun, Iech nozelauschteren – nozelauschteren! –, wat Der gesot huet. Do war e Beamte vum Staat, deen niewent Iech souz fir ze kucken, ob dat, wat Der gesot hutt, an der Rei war. Dat huet kee gestéiert hei op der rietser Säit – keen, keen! –, dass deen do stoung. An elo gëtt gefrot am Fong, dass ee mat der Stoppauer ...

(Interruption par Mme Octavie Modert)

Madamm Modert, ech lauschteren Iech gären no. Wat wollt Der elo nees?

(Hilarité, interruption par Mme Octavie Modert et brouhaha)

De Fait ass just, de Fait ass just: Elo ginn ech gefrot, fir dass am Fong bal ee vun der ALIA mat der Stoppauer soll um Platto nieft dem Caroline Mart da sëtzen a soen: „Nee, Madamm Mart, Dir gitt deem d'Wuert net méi!“ A wat sinn dann d'Remarken, déi ech kréien?! RTL selwer – kommt, ech zitëiere se –, wa se hir Table ronde organiséieren, wäerte jo där Sandauerer hunn, esou wéi Dir hei dee grénge Bändchen do hutt, wou jo d'Minuten ofginn. An am Moment war jo och en Autocontrôle, wou all Partei am Fong gekuckt huet, wéi oft déi aner dra sinn. Ech krut haut schonn eng Bemierkung gemaach, dass de Sven Clement méi grouss am „Tageblatt“ wier wéi all déi aner Fraktiounen heibanen.

M. Sven Clement (Piraten) | O nee!

(Brouhaha)

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Dir gesitt, Dir hutt jo schonn en Autocontrôle ënnert Iech.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Et ass och net ze verstoen! Et ass och net ze verstoen.

(Interruptions)

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Ënnert Iech hutt Dir jo schonn ...

M. Sven Clement (Piraten) | Fréier wier d'LSAP méi grouss dra gewiescht.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Ënnert Iech hutt Dir jo scho bal en Autocontrôle, en Autocontrôle, wou een deen anere kontrolléiert.

An ech muss Iech soen, ech sinn awer perséinlech net derfir, dass op engem Platto op der Tëlee e Beamten oder ee vun der ALIA do sëtzt mat der Stoppauer, wann et awer d'Missioun selwer vun enger Press ass, fir dann déi Sandauerer ze hunn. Dat gesitt Der jo och am Ausland, dass et do eng Autoregulatioun gëtt. An dass do dann am Fong e Commissaire du Gouvernement oder e Verrieder vun der ALIA géif soen: „Madamm Mart, nee, deen dote kritt d'Wuert net méi!“ – ech wëll net d'Reaktiounen vun Iech héieren op engem Debat, wann da gesot gëtt, dass de Staat iwwerhaapt do näischt ze soen huet an dass d'Madamm Mart do hir Aarbecht sollt maachen!

Virdrun huet ee vum SIP – ee vum SIP – gekuckt, dass dat eenegermoossen opgeet, andeem mer all zesumme gekuckt gi sinn. An deen hat all fënnf Joer, kréien ech gesot, während zwee Méint Aarbecht. An elo kréien ech gesot, dass een, deen hei dofir dediéiert ass bei der ALIA, net géif duergoen an dass mer misste bal e Service, wann ech deem engen oder deem aneren hei nolauschteren, kréieren, fir do kënnen op d'Walcampagnen opzepasst.

Dowéinst, ech mengen, et ass wichteg, dass mer hei – an ech verschléisse mech net, ech verschléisse mech net! – solle Verbesserung maachen. Mir sinn d'nächst Joer an engem Superwaljoer. Ech wëll Iech just drun erënneren, dass an engem Joer Gemeengewale sinn. E puer Méint drop sinn d'Chamberswale. Wa mir der Meenung sinn, dass et besser ass, mir sollen elo nach alles beim SIP, bei der ALIA an iwwerall änneren ..., wier och e Feeler gewiescht, mir haten och Zäit verluer ...

An d'CSV, déi elo op eng Kéier seet ... Sauf erreur de ma part, krut ech matgedeelt, dass Är Ännerungen een Dag virun Nationalfeierdag komm sinn, wou Dir gesot hutt, et misst getrennt ginn. Den 22. Juni, kréien ech hei bestätegt vu menge Servicer. An op eng Kéier, den 22. Juni, muss alles geännert ginn! An da riskéiere mer wierklech, dass mer och nach Zäit verléieren, fir en Text ...

(Interruption par M. Gilles Roth)

Ech soen Iech just, wat ech vu menge Servicer matgedeelt kréien, Här Roth.

(Brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président | Här Medieminister, d'Madamm Adehm wëll Iech eng Fro stellen.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Hei nee, loosst mech wannechgelift just fäerdeg schwätzen an da kënnen si souwisou och schwätzen.

Mme Diane Adehm (CSV) | Jo, ganz sécher!

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Den 22. Juni ass d'Demande och komm vun der CSV. An dowéinst, Här President, ech mengen, dass mer hei net sollen dat eent mat deem aneren ...

Mme Diane Adehm (CSV) | Huet keen eng Valium heibannen?

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | ... dass mer dat eent net solle mat deem anere vermischen. Fir mech ass et wichteg, dass mer hei Kloverheet hunn, dass mer ee Joer virun de Walen elo dat doten zou hunn. A gleeft mer et, wann ech d'Chance hunn, no deenen nächste Walen nach eng Kéier hei virun Iech ze stoen, wäerte mer och selbstverständlech déi Mesuren zesummen – sans presser, sans presser an nodeems mer och large Consultatiounen konnte maachen – kënnen decidéieren. Mee mir sollten elo net an der Hetz en Text änneren, wou et bis elo och gutt gaangen ass.

An ech mengen, dass mer bis elo och nach keng Problemer haten, dass deen een oder deen anere bewisen huet oder d'Gefill hat, dass e méi schlecht behandelt ginn ass wéi déi aner. An ech géif et traureg fannen, wa mer op deen Niveau géife kommen, wou eng Plainte no där anerer géif kommen oder Reklamatiounen géife kommen, wou ee géif mengen, dass d'Medien zu Lëtzebuerg parteilech wäeren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Medieminister. D'Madamm Adehm wollt Iech eng Fro stellen.

Mme Diane Adehm (CSV) | Jo, ech wëlt just preziséieren, dass dat net op eiser Mëscht gewuess ass, dass d'ALIA gären ..., dass si gesot huet, si hätt net genuch Leit. D'ALIA huet dat selwer an der Kommissioun gesot, dass si net genuch Leit hätt, fir dat doten ze maachen.

An den zweete Punkt ass: Här Bettel, Dir hutt jo „großes Kino“ elo hei vir opgefouert, dat muss een Iech schonn héich urrechnen. D'CSV huet awer ni verlangt, ni, mat kengem Wuert, dass ee muss um Platto stoe mat enger Stoppauer, fir dat ze moossen! Mir hunn drop verwisen, wéi et a Frankräich gehandhaabt gëtt,

dass do e Rapport gemaach gëtt, deen all Mount un de President vun der Assemblée nationale, de President vum Sénat an un d'politesch Partei geet, an dass dorausser ervirgeet, wie wéi laang geschwat huet, wéi eng politesch Partei wéi laang geschwat huet. Mir hunn awer zu kengem Moment gefuerdert, dass d'ALIA ee muss bei d'Madamm Mart op de Platto schécken. Verdréit eis wannechgelift net d'Wierder am Mond!

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Adehm, fir déi Kloeerstellung. Da freet den Här Gilles Roth d'Wuert.

M. Gilles Roth (CSV) | Jo, ech schléissen do e bëssen un. Den Här Bettel seet, dat wier vu senge Servicer. De Punkt ass deen, Här Bettel, dass am Ufank, wéi de Gesetzesprojet deposéiert gouf – iwwregens an der Sommervakanz d'lescht Joer – deen Artikel iwwert d'ALIA guer net dra war.

Une voix | Jo.

M. Gilles Roth (CSV) | An dass mir de Vote séparé gefrot hunn, wou Är Servicer soen, dat wier den 22. Juni gewiescht, dat war doropshin, wou Dir als Regierung den Amendement zu dësem Gesetz eran..., ech soen „zimmlech eragedréckt“ hutt. An dunn hu mir gefrot, dass deen Amendement sollt an där zoustänneger Mediekommissioun gekuckt ginn, an dat onofhängeg a „roueg“, wéi Der ëmmer sot.

„Roueg“ hätt dat kënnen do geholl ginn, an net an der Hetz hei als Cavalier vun dësem Text. Well deen Artikel iwwert d'ALIA huet mat dem Walgesetz strictelement näischt ze dinn!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Roth. Dann huet den Här Kartheiser nach d'Wuert gefrot.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, e ganz kuerze Kommentar. Merci, Här President. Ech wollt dem Här Staatsminister just op dee Kommentar äntweren, datt mer näischt gesot hätten, well e Beamten do zum Beispill d'Zäit miesst am Walkampf oder bei enger fräier Tribün. Dat huet mam Vertrauen an d'Fonction publique ze dinn, Här Staatsminister.

(Interruption)

Well Dir wësst, datt de Beamten an der Ausfëllung vu sengem Dénsgscht politesch neutral muss sinn. A mir hunn ëmmer Vertrauen an dee Prinzip geat. An ech muss soen: Mir sinn och ni enttäuscht ginn. Also dofir hu mer och net dogéint protestéiert. Ech mengen, dat huet gutt fonctionéiert. D'Fonction publique an d'Neutralitéit, dat ass respektéiert ginn an dofir war och kee Problem mat deem System.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser. Da géif ech elo d'Wuert zréckginn un den Här Staatsa-Medieminister.

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Här President, fir d'éischt, déi éischt Saach ass: D'ALIA seet mer och selbstverständlech dat, wat d'Madamm Adehm hei seet, dass se méi Leit brauch. All d'Servicer, meeschtens, wann ech se gesinn, soe mer, dass se méi Leit brauchen. An déi Kolleegen, déi och an der Verantwortung waren, wësse ganz genau, dass et normal ass, wann e Service bei säi Minister geet, dass en da seet, dass en och méi Leit brauch. Do mussen och Choix getraff ginn. An ech hunn hei, nodeems wierklech d'Analys gemaach ginn ass, och iwwert d'Situatioun, déi ass, nodeems d'ALIA staark ënnerstëtzt ginn ass, och am Personal ... An ech mengen, dat hutt Der och gesot, an dat wëll ech och

bemierken. Mee dat heescht, si hu mer dat och gesot. Et ass net, dass ech soen, dat wier elo op eng Kéier bei Iech aus der Loft gegraff ginn.

An déi zweet Saach ass: Sauf erreur de ma part, Här Roth, hutt Der awer sechs Méint gebraucht, nodeem d'Amendementen deposéiert waren. Il faut quand même peut-être le signaler. Esou rapid war et och net!

(Interruptions)

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Staats- a Medieminister fir déi Prezisiounen. Den Här Roth wëll nach ..., oder wëll net méi?

Une voix | E wëllt ëmmer.

(Interruptions diverses)

M. Fernand Etgen, Président | E weess et net. Soss ginn ech ...

(Interruptions)

M. Gilles Roth (CSV) | Majo, et ass jo emol en Avis vum Conseil d'État komm. An ech mengen, et muss jo awer d'Recht si vun engem Parlament, fir driwwer ze decidéieren, dass en Artikel, dee strictement näischt mat engem Gesetz ze dinn huet, dass deen an där zoustänneger Fachkommissioun gekuckt muss ginn.

(Interruption)

Et geet net méi wéi dorëms. An Dir sot: „Dat soll een a Rou kucken“, an ech weess net wat, wann Der nach eng Kéier Staatsminister sidd, da sollt een dat a Rou kucken ... Ma firwat muss et dann elo an der Hetzt gekuckt ginn?!

Mme Martine Hansen (CSV) | Très bien!

M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État | Ech soe just, hei gëtt jo gesot, wéi wann d'Regierung den Amendement eraginn hätt an direkt de Vott gefrot hätt. Et ware sechs Méint dertëscht. Kommt, mir bleiwe bei der Wourecht, wann dat jo dat ass, wat ëmmer gefrot gëtt!

(Brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools. An de Relais fir d'Regierung iwwerhëlt elo d'Madamm Familljeministescht Corinne Cahen.

Mme Corinne Cahen, Ministre de la Famille et de l'Intégration | Jo, villmools merci, Här President. E grouse Merci och un de Premier- a Medieminister, dass ech nach kuerz hei därf d'Wuert ergräifen. Ech sinn nämlech der Meenung, dass haut e ganz, ganz groussen a wichtigen Dag ass fir d'Demokratie zu Lëtzebuerg. Well mat deem heite Gesetz wäerte mer vill méi demokratesch ginn, well jiddereen, deen an enger Gemeng wunnt, an Zukunft och ka matbestëmmen, wéi d'Politik an also och sai Liewen an Zukunft an där Gemeng wäert ausgesinn.

Ech héieren hei, dass verschidde Leit mengen, et géif net jidderee sech fir Politik interesséieren. Dat ass richtig. Ech mengen, weeder d'Lëtzebuurger nach d'Ausländer interesséiere sech alleguer fir Politik. Mee wann ee sech fir Politik interesséiert, dann interesséiert ee sech automatesch och fir alles, wat d'Politik decidéiert, wat e Gemengerot, e Schäfferot decidéiert.

An ech mengen, dat ass dat, wat mer de Leit elo musse vermëttelen: dass si matdecidéieren, wéi hiert Liewe gestalt gëtt, wéi hir Gemeng soll ausgesinn, wéi d'Schoul organiséiert soll sinn, wéi d'Maison-relais organiséiert solle sinn, wéini d'Poubellë kommen. Ech kéint do d'Lëscht ad aeternam weider opzielen. An ech mengen, dat ass dat, wat mer elo de Leit musse vermëttelen.

Mir hunn 2011 bei de Gemengewale ronn 11 % vun den Ausländer gehat, déi mat wile gaange sinn. 2017 hu mer dat verduebelt op 22 %. Mee dat geet ons net duer. An ech mengen, de Fait, hei ze héieren, dass eng ganz breet Majoritéit dat Gesetz vum Medieminister hei wäert stëmmen, weist, dass mer en demokratescht Land sinn, deem d'Demokratie an de Gemengen extreem wichteg ass, an de Gemengen, déi jo wierklech no bei de Leit sinn, wou d'Leit liewen, wou se sech umelle ginn, wou se sech renseignéiere ginn.

Et ass net fir näischt, dass mer als Familljeministère zesumme mam Syvicol am ganze Land „Pakte vum Zesummeliwen“ ënnerschreien. Mir hätt gären, dass d'Leit Acteur si vun hirer Integratioun an net nëmme Konsumente vun iergendepes, wat mir hinne vun uewen erof proposéieren.

Dofir soen ech och dem Syvicolspresident nach eng Kéier villmools Merci, an dem ganze Syvicol, fir deen Engagement, deen Der do geholl hutt, fir d'Gemengen op dee Wee ze bréngen, d'Leit ze encouragéieren, hiren eegenen Acteur vun der Integratioun ze sinn, vum Zesummeliwen, a fir ze kucken, dass d'Leit engagéiert sinn, dass se sech och engagéiert fillen, dass se sech bedeelegt fillen. An dat Gesetz hei wäert se nach eng Kéier hei vill méi bedeelegen, fir kënne matzemaachen a sech och vollwäerteg an hirer Gemeng ze integréieren, zesummenzeliewen a matzemaachen.

Dofir géif ech och gäre soen, dass de Familljeministère ganz kloer, ganz aktiv Campagnë mécht. „jepeuxvoter.lu“ – Dir kommt op dee Site mat fënnf Sproochen: Dir kënnt och „echkawielen.lu“ aginn, oder „eupossovotar.lu“ aginn oder „icanvote.lu“, Dir kommt ëmmer op deen nämmechte Site. Do geet et drëms, eng Campagne ze maachen net nëmme dofir, dass ee ka wile goen, mee och, wéi ee wielt! Och dat ass de Mëtten hei gesot ginn.

Hei zu Lëtzebuerg hu mer e Walsystem, deen anescht ass wéi op anere Plazen. Op anere Plaze kann een heiansdo eng Partei ukräizen an dann awer och nach déi Persoun, déi engem am beschte gefält an där Partei – da sinn hei zu Lëtzebuerg d'Stëmmziedelen ongültig!

Dofir ass et, mengen ech, immens wichteg, dass och d'Parteien an de Familljeministère an den Integratiounsministère, de Staat am Allgemengen, eng Informatiounscampagne maachen, fir de Leit och ze soen: „Gitt wilen! Gitt Iech aschreien! Ab haut, gitt Iech aschreien! Dir kënnt Iech all Dag op Äre Biergerzenter aschreiwe goen.“ An dann awer och ze soen, wéi hei zu Lëtzebuerg gewielt gëtt, wéi de Walsystem ass, fir dass d'Leit dann och richtig wilen, wa se sech deplacéieren a wile ginn, ech mengen, och dat ass ganz wichteg.

An dat wäerte mir natierlech als Familljen- an Integratiounsministère och massiv maachen, fir de Leit ze soen, wéi hei zu Lëtzebuerg gewielt gëtt, an natierlech se ze encouragéiere matzemaachen. Well wa se ageschriwwen sinn, dann interesséiere se sech och fir d'Politik a fir d'Liewen an hirer Gemeng. An ech mengen, dat berout op zwou Säiten: dass ee sech soll aschreien, och wann ee sech nach net direkt interesséiert, an dass, wann ee sech interesséiert, ee sech natierlech och soll aschreien, fir wilen ze goen. Esou geet Demokratie! Demokratie fonctionéiert nëmme, wa jidderee matmécht.

An ech si wierklech immens frou, haut hei derbäi kënnen ze sinn, wann de Medieminister sai Gesetz hei hoffentlech gestëmmt kritt – mat enger breeder Majoritéit –, fir dass mer d'Demokratie hei am Land nach méi héichhale kënnen. Ech mengen, dass et wierklech e ganz, ganz wichtigen Dag ass fir d'Demokratie hei zu Lëtzebuerg.

Villmools merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools der Madamm Familljeministescht Corinne Cahen. D'Diskusioun ass elo ofgeschloss.

Et ass vun der CSV-Fraktioun gefrot ginn, den Artikel 48 vum Chamberreglement geltend ze maachen an zwee Votes séparés ze maachen.

Et gëtt gefrot, fir e Vote séparé iwwert den Artikel 21 ze maachen. Mir mussen dann eenzel iwwert deesen Artikel ofstëmmen. Da stellen ech d'Fro: Wien d'accord ass mat dem Artikel 21 vum Projet de loi, dee soll mat Jo stëmmen.

Vote séparé sur l'article 21 du projet de loi 7877

D'Ofstëmmen fänkt un. Da maache mer de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 34 Jo-Stëmmen, 25 Nee-Stëmmen. Den Artikel 21 ass domadder ugehall.

Ont voté oui : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. André Bauler) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch et Mme Lydia Mutsch (par Mme Simone Asselborn-Bintz) ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Djuna Bernard), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Josée Lorsché), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par MM. Nancy Arendt épouse Kemp), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies (par M. Max Hengel), Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Diane Adehm), MM. Gilles Roth, Jean Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Et gëtt gefrot, fir e Vote séparé iwwert den Artikel 22 ze maachen. Mir mussen dann eenzel iwwert deesen Artikel ofstëmmen. Da stellen ech och hei d'Fro: Wien d'accord ass mat dem Artikel 22 vum Projet de loi, dee soll mat Jo stëmmen.

Vote séparé sur l'article 22 du projet de loi 7877

Mir fänken un. Da maache mer de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 35 Jo-Stëmmen a 25 Nee-Stëmmen. Den Artikel 22 ass domadder ugehall.

Ont voté oui : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch (par Mme Cécile Hemmen) et M. Carlo Weber (par M. Yves Cruchten) ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Djuna Bernard), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par M. Marc Hansen), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies (par M. Laurent Mosar), Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par M. Jean-Marie Halsdorf), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de gesamte Projet de loi. Den Text steet am Document parlementaire 7877¹⁶.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7877 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir kommen elo zum Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi 7877 ass mat 56 Jo-Stëmmen bei 4 Nee-Stëmmen uegholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Jean-Marie Halsdorf), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Diane Adehm), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler et Michel Wolter (par M. Max Hengel) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. Gusti Graas), Fernand Etgen, Gusti Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. André Bauler) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch (par Mme Cécile Hemmen) et M. Carlo Weber (par M. Yves Cruchten) ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Josée Lorsché), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par M. Marc Hansen), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

9. 8002 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 20 mai 2014 relative au financement du Réseau

national intégré de radiocommunication pour les services de sécurité et de secours luxembourgeois en vue du financement des travaux d'extension et de perfectionnement du Réseau national intégré de radiocommunication pour les services de sécurité et de secours luxembourgeois

Dee leschte Punkt um Ordre du jour vun haut de Mëten ass de Projet de loi 8002 iwwert d'Finanzéierung vum RENITA. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. D'Wuert kritt elo de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här André Bauler. Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Finances et du Budget

M. André Bauler (DP), rapporteur | Merci, Här President. Ech hunn déi grouss Eier, hei an haut als leschte Riedner opzetrieden. Dofir wëll ech et kuerz maachen, ...

Une voix | Très bien!

M. André Bauler (DP), rapporteur | ... och wann et een net grad bëllege Projet ass.

Léif alleguer, fir eis ass haut viles selbsterständlech, dat am Fong, wéinstens aus der Perspektiv vun der eelerer Generatioun heibannen, nach zimmlech nei ass. Eis Smartphonon zum Beispill: Wann et schellt, dann hiewe mer op a schwätzen, oder mir kucken, wéi den Här Clement dohannen, op eisem Smartphone Texter oder Biller.

(Brouhaha)

Wien denkt do eigentlech nach un d'Entwécklungen an den Opwand, déi hannert dëser Technologie stiechen? Et gewinnt ee sech eeben un alles. Wann een net vun Zäit zu Zäit eng Antenn géif anzwousch gesinn, da géif ee wuel bal net gesinn, wat fir Ekipementen an Infrastrukturen eis modern Kommunikatioun erméiglechen, vum Teletravail iwwert d'Telefonéieren, oder ënnerwee am Auto, fir Informatiounen nozesichen an esou weider.

Dach, et gëtt ee Moment, wou engem dann awer bewosst gëtt, datt eeben esou munches net selbsterständlech ass, nämlech dann, wann eis Technik eis ganz iwwerraschend am Stach léisst. Sou zum Beispill, wann den Handy op eemol de Geescht opgëtt, well d'Batterie eidel ass, e sech op onerklärlech Manéier ophängt oder d'Verbindung einfach fort ass. Normalerweis ass dat jo kee Problem. Dann hânt een eng Kéier an an et probéiert een nach eemol. Oder et waart een, bis een zum Beispill aus engem Tunnel oder aus iergendengem anere Funklach eraus ass, fir ze telefonéieren.

Et gëtt awer leider och Fäll, wou ee keng Zäit huet, fir ze waarden an dann eeben nach eng Kéier ze probéieren. Dat gëllt fir eis Sécherheets- a Rettungsdéngschter. Si mussen zu all Moment kommunikéiere kënnen. Zum Beispill, wann en Accident an engem Tunnel ass an déi éischt Secouriste bis op der Plaz sinn, da musse si a Kontakt mam 112 bleiwen, fir zum Beispill weider Hëllef unzefroen. Dowéinst benotze si keng normal Telefonen, wéi mir se kennen. Nee, si hunn eng separat Infrastruktur, déi vill méi performant an zuverlässeg ass. De Reseau muss iwwerall am Land kënnen funktionéieren: an Tunnellen, a Gebaier, an déiwen Däller a souguer, wann eeben de Stroum ausfällt.

En éischten analoge System aus de 70er-Jore gouf 2014 duerch en neie System ofgeléist, de RENITA. Et ass de Funkresau, dee vun der Police, dem CGDIS, dem Haut-Commissariat à la protection nationale,

der Douane, de Ponts et chaussées, der Armée, dem Geheimdéngsch, de Prisongen, dem Centre de rétention, dem Kommunikationszentrum vun der Regierung an dem Service de la navigation fluviale benotzt gëtt.

Un dëse Funkresau ginn immens héich Ufuerderunge gericht a bis dato gëtt en och dësen Erausforderunge gerecht. Mee d'Technik oder d'Technologie entwéckelt sech weider, an d'Sécherheetslag och. Sou ass zum Beispill d'Gefor vu Cyberattacken aktuell daitlech méi héich.

De Reseau muss iwwerdeems innerhalb vun de Gebaier ausgebaut ginn. Doriwwer eraus wëll een och déi 4G- a 5G-Technologien an de System abannen. Dowéinst muss permanent um RENITA geschafft, jo, innovéiert ginn, fir en unzepassen an natierlech och d'Exploitatioun ze garantéieren.

Dat kascht vill Suen an dowéinst huet de Medien- a Kommunikationsminister Xavier Bettel de 5. Mee dëst Joer e Finanzéierungsgesetz hei an der Chamber deposéiert.

Als Erënnerung: Am éischte Gesetz vun 2014 zum RENITA ware 36,6 Milliounen Euro TTC, toutes taxes comprises, fir d'Realisatioun vum Reseau virgesinn, dat oui d'Exploitatiounskäschten. Dat lescht Finanzéierungsgesetz datéiert iwwregens aus dem Joer 2019. Ganz konkret ginn d'Maximalkäschte fir den Ausbau vum Reseau op zirka 40,5 Milliounen Euro gehéicht. D'Maximalkäschte fir d'Exploitatioun pro Mount ginn op 648.000 Euro (veuillez lire: 658.000 Euro) gehéicht, dat bis den 30. Juni 2030. All d'Montante si wuelgemierkt hei oui TVA. Fir d'Detailer verweisen ech, wéi ëmmer, op de schrëftleche Rapport.

D'Finanz- a Budgetkommissioun krut zwee Avisen erageschéckt, an zwar vum Staatsrot a vun der Chambre de Commerce, der Handelskummer.

Am Avis vum Staatsrot vum 14. Juni ass keng formell Opposition dran. De Staatsrot verweist op säin Avis zum leschte Finanzéierungsgesetz, an deem e schonn deemools fir e geneeën Ufanksdatum plädéiert hat, en hat sech fir deen ausgeschwat. Et ass awer evident, datt d'Fongen ab deem Dag, wou d'Gesetz a Kraaft trëtt, verfügbar, disponibel, sinn. Den Enddatum gouf awer schonn am Virus op den 30. Juni 2030 fixéiert.

Mir krute mat Verspéidung, den 11. Juli, den Avis vun der Handelskummer eran, deen op de 27. Juni datéiert ass. De 27. Juni, zu eiser Allgemengbildung, dat ass Siweschlëfderdag. Dowéinst ass dësen Avis net ...

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

An Äre Gebuertsdag! Nodréiglech meng Felicitatiounen a meng Gléckwësch!

(Hilarité)

Dowéinst ass dësen Avis net am schrëftleche Rapport. Ech wëll en awer hei opgräife fir ze soen, datt d'Handelskummer de Reseau ënnerstëtzt, well e wichteg fir de Fonctionnement vu grondleeënde staatleche Services ass. Si begréisst déi kuerz Finanzéierungsperiod. Dat erlaabt et, vursiichteg ze sinn an de Finanzement ëmmer erëm un déi neist technologesch Entwécklungen unzepassen. D'Detailer kann een an deene respektiven Avisen noliessen.

Da wëll ech awer nach de Beamte villmools Merci soen, déi eis dëse Projet virgestallt an erklärt hunn – si sinn och den Owend hei present, si sinn ënnert eis –, souwéi awer och de Mataarbechter aus der Chamber, wéi besonnesch hei d'Finanz- a Budgetkommissioun begrëissen. Merci do fir déi wäertvoll Aarbecht bei der Redaktioun vun dësem Projet an dem Rapport!